

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра економіки підприємства і виробничого менеджменту

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Удосконалення управління капіталом товариства з обмеженою
відповідальністю «Пирятинський сирзавод»

Виконав: здобувач 4 курсу, групи МВКД-216
спеціальності 073 – Менеджмент
(шифр і назва спеціальності)

Ліснюк В.І.

(прізвище та ініціали)

Керівник к.е.н., доцент каф. ЕПВМ

Причепя І.В.

(прізвище та ініціали)

« 09 » 06 2025 р.

Рецензент к.е.н., доцент каф. ММЕ

Сметанюк О.А.

(прізвище та ініціали)

« 10 » 06 2025 р.

Допущено до захисту

Завідувач кафедри ЕПВМ

к.е.н., проф. Лесько О.Й.

(прізвище та ініціали)

« 12 » 06 2025 р.

Вінниця ВНТУ – 2025 року

Зінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра економіки підприємства і виробничого менеджменту
Рівень вищої освіти І-й (бакалаврський)
Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність – 073 «Менеджмент»
Освітньо-професійна програма – Менеджмент виробничої та комерційної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
к.е.н., професор О.Й. Лесько

“05” 05 2025 року

ЗАВДАННЯ НА БАКАЛАВРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Ліснюку Владиславу Ігоровичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Удосконалення управління капіталом товариства з обмеженою відповідальністю «Пирятинський сирзавод»

керівник роботи к. е. н., доцент Причепи Ірина Валеріївна,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від “10” 03 2025 року № 97

2. Строк подання здобувачем роботи до 10.06.2025

3. Вихідні дані роботи: спеціальна економічна література, монографії, посібники, методична література, статистична звітність і статистичні щорічники, фінансова звітність ТОВ «Пирятинський сирзавод» та ін. джерела.

4. Зміст текстової частини: (перелік питань, які потрібно розробити) дослідити теоретико-методичні засади управління капіталом підприємства; проаналізувати стан і тенденції в молочній промисловості України, дослідити ефективність господарювання ТОВ «Пирятинський сирзавод», управління капіталом зокрема; розробити пропозиції та рекомендації щодо удосконалення управління діяльністю ТОВ «Пирятинський сирзавод», його капіталом зокрема тощо.

5. Перелік ілюстративного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Еволюція поняття «капітал» на різних етапах економічної думки, підходи науковців до трактування поняття капіталу, форми капіталу, етапи управління капіталом підприємства, модель методики аналізування капіталу підприємства, система показників оцінювання за відповідними етапами, динаміка основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод», основні показники балансу ТОВ «Пирятинський сирзавод», показники фінансової стійкості ТОВ «Пирятинський сирзавод», основні показники ліквідності та платоспроможності діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод», показники рентабельності (збитковості) капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод», показники капіталовіддачі ТОВ «Пирятинський сирзавод», SWOT-аналіз для ТОВ «Пирятинський сирзавод», змакетована організаційна структура планово-економічного відділу ТОВ «Пирятинський сирзавод», загальний план рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод»

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Причепи І. В, доцент кафедри ЕПВМ	05.05.2025	
Розділ 2	Причепи І. В, доцент кафедри ЕПВМ		
Розділ 3	Причепи І. В, доцент кафедри ЕПВМ		05.06.2025

7. Дата видачі завдання

05.05.2025

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів бакалаврської кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Етап 1. Теоретико-методичні засади управління капіталом підприємства	травень	
2.	Етап 2. Аналіз ефективності управління капіталом ТОВ «Пирятинський сирзавод»	травень	
3.	Етап 3. Пропозиції та рекомендації щодо підвищення ефективності управління ТОВ «Пирятинський сирзавод»	травень	
4.	Здача оформленої роботи на кафедру	червень	

Здобувач

(підпис)

Владислав ЛІСНЮК

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Ірина ПРИЧЕПА

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Бакалаврська кваліфікаційна робота складається з 70 сторінок формату А4, на яких є 8 рисунків, 14 таблиць, список використаних джерел містить 46 найменувань.

Метою даної бакалаврської кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних, методичних і практичних засад удосконалення управління капіталом підприємства.

В першому розділі роботи досліджуються теоретико-методичні засади управління капіталом підприємства. Другий розділ бакалаврської кваліфікаційної роботи присвячено оцінюванню та аналізуванню системи управління капіталом на ТОВ «Пирятинський сирзавод». Також проведено аналіз системи управління на підприємстві. На основі отриманих результатів в третьому розділі обґрунтовано заходи щодо удосконалення системи управління ТОВ «Пирятинський сирзавод» в цілому та управління капіталом зокрема.

Ключові слова: капітал, управління капіталом, власний капітал, залучений капітал, оборотний капітал, необоротний капітал.

ABSTRACT

The bachelor's qualification work consists of 70 pages of A4 format, on which there are 8 figures, 14 tables, the list of used sources contains 46 names.

The purpose of this bachelor's qualification work is to substantiate the theoretical, methodological and practical principles of improving the capital management of the enterprise.

The first section of the work examines the theoretical and methodological principles of capital management of the enterprise. The second section of the bachelor's qualification work is devoted to the evaluation and analysis of the capital management system at LLC «Pyriatynskyi Syrzavod». An analysis of the management system at the enterprise was also conducted. Based on the results obtained, the third section substantiates measures to improve the management system of LLC «Pyriatynskyi Syrzavod» in general and capital management in particular.

Keywords: capital, capital management, equity, attracted capital, working capital, non-current capital.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1 Капітал в концептуальних дослідженнях вітчизняних і зарубіжних науковців.	7
1.2 Управління капіталом підприємства за сучасних умов.....	13
1.3 Економічне обґрунтування вибору підходу до оцінювання ефективності управління капіталом підприємства	19
Висновки до першого розділу	24
2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД».....	26
2.1 Характеристика ТОВ «Пирятинський сирзавод» як одного з найбільших виробників молочної промисловості	26
2.2 Аналіз ефективності управління капіталом ТОВ «Пирятинський сирзавод».....	32
2.3 Аналіз системи управління ТОВ «Пирятинський сирзавод»....	38
Висновки до другого розділу	42
3 ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»	44
3.1 Розробка та обґрунтування базової стратегії розвитку ТОВ «Пирятинський сирзавод»	44
3.2 Макетування організаційної структури планово-економічного відділу ТОВ «Пирятинський сирзавод».....	49
3.3 Розробка рекомендацій щодо покращення результатів діяльності	

ТОВ «Пирятинський сирзавод»	53
Висновки до третього розділу	62
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ	71
ДОДАТОК А (обов'язковий). Протокол перевірки кваліфікаційної роботи	72
ДОДАТОК Б (обов'язковий). Фінансова звітність ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2022-2024роки.....	73
ДОДАТОК В (довідниковий). Організаційна структура ТОВ «Пирятинський сирзавод»	86
ДОДАТОК В (обов'язковий). Ілюстративна частина бакалаврської кваліфікаційної роботи	87

ВСТУП

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку економіки, що характеризується нестабільністю, високими ризиками, дороговизною банківських кредитів, підприємствам стає дедалі складніше забезпечувати економічне зростання, стійкий розвиток та ефективну господарську діяльність.

В цих умовах критично важливо знайти нові механізми фінансового забезпечення або вдосконалити існуючі. Це включає оптимізацію структури джерел фінансування для їх ефективного використання та загального підвищення ефективності діяльності компанії.

Забезпеченість достатнім обсягом капіталу є ключовим фактором ефективності підприємства. Рациональна структура капіталу є основою для ефективності не лише фінансової, а й операційної та інвестиційної діяльності. Вона безпосередньо впливає на функціонування підприємства в цілому і повинна відповідати його довгостроковим стратегічним цілям.

Отже, для забезпечення подальшого розвитку підприємства необхідне ефективне управління капіталом, оскільки його розмір і динаміка є важливими показниками для визначення оптимальної діяльності.

Питання управління капіталом підприємства знаходиться під посиленою увагою науковців. Варто вказати, що вивченню даного питання присвячено значну кількість досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Варто згадати напрацювання таких науковців як Андрієць В. С., Бойко О.Д., Бланк О. І., Дехтяр Н. А., Дмитрук В. О., Золотаренко В.О., Іщенко Н.А., Квасницька Р., Ларіонова К., Левкович О. В., Лубкей Н. П., Максименко П. К., Максимець Ю. В., Поддєрьогін А. М., Пігуль Н. Г., Ситник Г. В., Харчук С., Югас Е., Яремко І.Й. та ін. [1-13].

Однак, незважаючи на широкий спектр досліджень із зазначеної тематики недостатньо обґрунтований комплексний підхід до управління капіталом підприємства, що вимагає подальшого дослідження.

Тема дослідження обрана з огляду на актуальність та практичну значимість проблем управління капіталом підприємства.

Метою дослідження даної бакалаврської кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних, методичних і практичних засад удосконалення управління капіталом підприємства.

У відповідності до визначеної мети в роботі поставлено **такі завдання:**

- дослідити суть та зміст поняття капітал;
- розглянути основні характеристики, видову класифікацію, основні завдання та інструменти управління капіталом підприємства;
- проаналізувати існуючі підходи до оцінювання ефективності управління капіталом та обґрунтувати вибір підходу, який буде застосовуватись в дослідженні;
- проаналізувати фінансово-економічні показники діяльності досліджуваного підприємства;
- дослідити ефективність управління капіталом ТОВ «Пирятинський сирзавод»;
- дослідити систему управління досліджуваного підприємства;
- провести стратегічний аналіз діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод»;
- провести макетування організаційної структури підприємства;
- розробити комплекс заходів щодо підвищення ефективності управління капіталом та господарською діяльністю підприємства в цілому за сучасних умов.

Об'єктом дослідження є процеси управління капіталом підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні засади удосконалення управління капіталом ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Для дослідження питань управління капіталом було використано комплекс наукових методів. теоретичні методи -аналіз наукової літератури, узагальнення та систематизація інформації, а також абстрагування; емпіричні методи - проведення вимірювань та порівняльного аналізу; графічні методи - візуалізація даних за допомогою діаграм і графіків.

Дослідження спиралося на таку інформаційну базу: теоретичні й практичні розробки вітчизняних і міжнародних науковців у сфері управління капіталом, законодавчі та нормативні документи, що визначають функціонування українських підприємств, статистичні дані Державної служби статистики України та Головного управління статистики у Вінницькій області, а також внутрішні дані ТОВ «Пирятинський сирзавод», зокрема його фінансова звітність.

Практичне значення одержаних результатів полягає у формуванні конкретних рекомендацій, спрямованих на удосконалення управління капіталом ТОВ «Пирятинський сирзавод». Запропоновані заходи базуються на здійсненому теоретичному аналізі та отриманих наукових висновках.

Пояснювальна записка складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури (36 джерел), додатків (4). Текст пояснювальної записки викладений на 70 сторінках, містить 8 таблиць, 11 рисунків. Бакалаврська кваліфікаційна робота виконана відповідно до методичних вказівок кафедри ЕПВМ [14].

Результати бакалаврської кваліфікаційної роботи апробовано на Всеукраїнській науково-технічній конференції підрозділів Вінницького національного технічного університету (ВНТКП ВНТУ) [15].

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Капітал в концептуальних дослідженнях вітчизняних і зарубіжних науковців

Капітал є однією з ключових категорій фінансів для будь-якого підприємства, адже без достатнього та правильно структурованого фінансування ефективна діяльність неможлива. Обсяг і структура фінансових ресурсів, які залучаються та використовуються, безпосередньо впливають на функціонування підприємства.

Капітал є важливим інструментом у фінансовому менеджменті, оскільки він дозволяє управляти фінансовим станом підприємства та забезпечувати інтереси його власників. Варто зазначити, що, незважаючи на його важливість, єдиного загальноприйнятого визначення поняття капіталу наразі не існує, і сучасні дослідники використовують різні підходи до його трактування.

Першим, хто спробував науково осмислити поняття «капітал», був Арістотель. Він розрізняв економіку як діяльність, спрямовану на задоволення людських потреб через виробництво та обмін (дрібна торгівля), і хремастику як мистецтво накопичення багатства, тобто заробляння грошей. Під терміном «capitalis» Арістотель розумів мистецтво забезпечення достатку або діяльність, спрямовану на накопичення. Він бачив капітал не просто як матеріальні блага, а як сукупність усіх матеріальних і нематеріальних ресурсів, що є у розпорядженні людини та визначають її соціальний статус [16].

Вивчення поняття капіталу нерозривно пов'язане з розвитком економічної думки протягом історії. Аналіз еволюції підходів до визначення сутності "капіталу" показує, що уявлення науковців про нього змінювалися відповідно до етапів суспільного розвитку та глибини пізнання економічних процесів і явищ. Основні, розглянуті періоди розвитку економічної теорії та визначення капіталу представлені в таблиці 1.1 [17].

Таблиця 1.1 – Еволюція поняття «капітал» на різних етапах економічної думки [17]

Етап розвитку економічної думки	Представники шкіл	Визначення поняття капіталу
Класична політична економія	А. Сміт, Д.Рікардо, У. Петті	Капітал – це безперервно примножувальна себе вартість. Капітал – це засоби виробництва, накопичена праця. Провели розподіл капіталу на основний і оборотний.
	К. Маркс, Ф.Енгельс	Капітал – це суспільні відносини, вартість, що самопримножується, причина зростання вартості – неоплачена чужа праця.
Докапіталістичний період	Т.Мен, А.Серра, А.Монеретьєн	Капітал – це гроші. Головне джерело прибутку капіталу – оборот у зовнішній торгівлі.
Неокласична політична економія	Е.Бем-Баверк, Ф.Візер	Ввели фактор часу у визначення капіталу. Дохід на капітал – це винагорода за відмову від задоволення тимчасових потреб в цей момент заради майбутнього.
	У.Парето, У. Вальрас	Капітал – це результати минулої праці, які мають вартість, збільшуючи продуктивність праці і землі в цей момент. Джерело прибутку – рідкість капіталу
	А.Маршалл, А.Пігу	Капітал – це частина людського багатства, спрямована на привласнення за допомогою торговельно-промислової діяльності. Попит на капітал виникає внаслідок його продуктивності. Виникнення доходу на капітал пов'язане з очікуваннями і очікуваними ризиками.
	Дж. Кларк	Капітал – це сума активного і виробничого багатства, що складається з матеріальних засобів виробництва
	Дж. Кейнс	Капітал – це багатство, здатне приносити більший дохід, ніж у разі альтернативного використання – збереження у грошовій формі.
	М.Фрімен, Дж. Хікс, П.Лоффер	Капітал – товари виробничого призначення. Капітал – це грошова сума, використана в господарських операціях з метою отримання доходу.
	Е. Хансен, Дж. Робінсон	Капітал – це засоби виробництва. Джерело прибутку – фізична сутність капіталу, підприємництво, ризик

Аналіз історичних підходів до визначення сутності поняття «капітал» свідчить про те, що погляди науковців на його зміст змінювалися разом із еволюцією суспільства та глибиною пізнання економічних процесів. Хоча сучасні економічні дослідження збагачують історичне розуміння капіталу, прагнення вчених запропонувати власні визначення цього терміну призводить до появи різних течій та розбіжностей у його трактуванні.

Існування різних підходів щодо суті капіталу може бути спричинено складністю і багатогранністю цієї категорії, еволюцією економічних систем, об'єктивними змінами в економіці країни і світу, різними позиціями, з яких розглядають це питання.

Формування нових теоретичних поглядів на капітал зумовлюється економічним розвитком суспільства, розглядом його сутності в контексті створення і функціонування підприємницьких структур різних форм власності й господарювання, існуванням багатоаспектних взаємозв'язків реального і фінансового секторів економіки, виявом його неоднозначної ролі на макро- і мікроекономічному рівнях. Сутнісні характеристики капіталу істотно змінювалися залежно від розвитку суспільства та виробництва, тому розвивалася й уточнювалася класифікація капіталу, тобто під загальним поняттям капіталу дослідники розуміли різні його види.

Зокрема Поддєрьогін А.М. трактує капітал як кошти, якими володіє підприємство для здійснення своєї діяльності з метою отримання прибутку [18]. Такий підхід до трактування є досить поширеним і має свою логіку, проте таке розуміння суті та змісту досліджуваного поняття є значно спрощеним і не охоплює всієї багатогранності поняття «капітал».

Бланк І. А. розглядає капітал з позиції фінансового менеджменту і характеризує його як загальну вартість коштів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, інвестованих у формування його активів [19].

У сучасній економічній науці та фінансовому менеджменті поняття капіталу трактується значно ширше, охоплюючи не лише грошові кошти, а й сукупність усіх ресурсів (матеріальних, нематеріальних, фінансових, людських), що використовуються для генерації доходу та зростання вартості підприємства.

Так, Клименко С.М. вказує, що капітал є сукупністю матеріальних цінностей і коштів, фінансових вкладень і витрат на придбання привілеїв і прав, необхідних для здійснення його господарської діяльності [20]. Такий підхід до розуміння суті та змісту поняття капіталу є значно більш повним та адекватним сучасним економічним реаліям, ніж спрощені трактування, які зосереджуються лише на «коштах» або «матеріальних цінностях». Воно добре відображає той факт, що капітал – це не лише «щось фізичне», а й «права та привілеї», що забезпечують конкурентні переваги та генерують дохід.

Досить схожим є підхід Югас Е.Ф., що трактує капітал як сукупність грошових, матеріальних та нематеріальних ресурсів підприємства, які створюються за допомогою різних джерел і використовуються ним для здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності з метою отримання прибутку [21].

Крамаренко Г.О. та Чорна О.Є. зазначають, що капітал формується фінансовими ресурсами підприємства, які необхідні для організації його господарської діяльності і використовуються в господарському обороті для одержання доходів і прибутку [22].

Схожий підхід до трактування суті та змісту поняття капіталу має Квасницька Р.С., яка характеризує капітал як фінансові ресурси підприємства, які втілені в майно (активи) використовуване для розширеного відтворення з метою отримання доходу [23]. За таким підходом науковці розглядають «капітал», «фінансовий капітал» як синонім фінансових ресурсів.

Група авторів Катан Л.І., Бровко Л.І., Дуброва Н.П. та Бондарчук Н.В. характеризують капітал як накопичені заощадження, що існують у вигляді грошей або реальних активів. Його власники залучають ці ресурси в економіку як інвестиції та фактор виробництва, щоб отримати дохід. Функціонування капіталу в ринковій системі завжди пов'язане з часом, ризиком та ліквідністю. [24].

Група авторів Пігуль Н. Г., Дехтяр Н. А., Пігуль Є. І. [9] під капіталом розуміють сукупність власних і позикових фінансових ресурсів, що перебувають у розпорядженні суб'єкта господарювання, за рахунок яких відбувається фінансування його діяльності під час досягнення головної мети підприємства.

За результатами дослідження можна констатувати, що більшість вчених дотримуються так званої «грошової» концепції сутності капіталу. Проте є прихильники й так званої «предметної» сутності капіталу. Зокрема Дж. Бейтс Кларк характеризує капітал як запас виробничих благ, що вирізняються фізичною продуктивністю та є фундаментальною основою виробництва [25].

А. Маршалл характеризує капітал як сукупність засобів виробництва, що формують його подальшу передумову [26].

За результатами свого дослідження Круш П.В. та Мастюк Д.О. [27] узагальнили підходи науковців до визначення сутності капіталу і згрупували їх за відповідними напрямками:

- 1) як фактор виробництва у вигляді запасів, результатів праці тощо;
- 2) як суспільні відносини, сформовані в процесі виробництва та обміну;
- 3) як фінансово-економічний ресурс у вигляді грошей, здатного приносити дохід у вигляді відсотка.

За результатами дослідження автори [27] пропонують згрупувати існуючі теоретичні підходи науковців до трактування поняття капіталу за різними напрямками (рис.1.1).

Рисунок 1.1 – Підходи науковців до трактування поняття капіталу [27]

Аналіз різних підходів до визначення сутності «капіталу» показує, що це одна з найбільш багатогранних економічних категорій. Одні вчені розглядають

капітал як кошти, якими володіє підприємство, інші – як частину фінансових ресурсів. Деякі автори акцентують увагу на тому, що капітал – це вартість, яка в процесі виробництва генерує нову додану вартість.

Досліджуючи економічну сутність капіталу, важливо враховувати його ключові характеристики:

- є ключовим фактором виробництва (один з основних ресурсів, без якого неможливе створення товарів і послуг);

- є джерелом дохідності (як фінансові ресурси підприємства, які забезпечують отримання прибутку);

- є основою добробуту власників (формує основу для зростання добробуту власників підприємства);

- є індикатором ефективності та ринкової вартості (головний показник ринкової вартості підприємства та рівня ефективності його функціонування).

Аналіз різних підходів до трактування капіталу чітко показує розмаїття поглядів та відсутність єдиного, загальноприйнятого визначення. Кожен дослідник прагне виділити ті особливості та характеристики, які вважає найбільш значущими.

Враховуючи результати проведеного дослідження вважаємо за доцільне трактувати поняття капіталу як сукупність усіх видів ресурсів (фінансових, матеріальних, нематеріальних та людських), що накопичені суб'єктом господарювання, інвестовані в його діяльність з метою генерації доходу, забезпечення сталого розвитку, зростання ринкової вартості та підвищення добробуту власників, функціонування яких нерозривно пов'язане з факторами часу, ризику та ліквідності.

Цей підхід є доцільним, оскільки він пропонує цілісне, функціональне та динамічне розуміння капіталу, враховуючи як його склад, так і його роль у процесі створення цінності в сучасній економіці, а також ключові фактори, що впливають на його ефективність. Він виходить за рамки вузьких бухгалтерських чи суто фінансових визначень, інтегруючи елементи, які є життєво важливими для стратегічного управління підприємством.

1.2 Управління капіталом підприємства за сучасних умов

Управління капіталом є життєво важливою частиною менеджменту підприємства, фінансового зокрема. Це пов'язано з тим, що обсяг, структура та вартість капіталу безпосередньо впливають на ключові показники фінансово-господарської діяльності та загальну ефективність роботи компанії.

Управління капіталом підприємства – це система принципів і методів для розробки та впровадження управлінських рішень. Ці рішення стосуються як оптимального формування капіталу з різних джерел, так і ефективного використання капіталу в усіх видах господарської діяльності підприємства [1].

Як і будь-яка економічна категорія, капітал має певні характеристики, що суттєво впливають на господарську діяльність підприємства та розкривають його глибинну сутність, функції та форми капіталу підприємства, які необхідно враховувати при управлінні ним.

Крамаренко Г.О і Чорна О.Є. виокремлюють такі функції капіталу як [22]:

- фінансова функція;
- виробнича функція;
- функція відтворювання;
- накопичення;
- інвестування;
- функція вартісної оцінки.

Капітал має різні форми, які систематизовані в залежності від різних критеріїв групування і наведені на рис. 1.2 [27].

Варто зауважити, що капітал підприємства одночасно вміщує в себе усі наведені вище характеристики і не може бути віднесеними лише до одної або декількох груп.

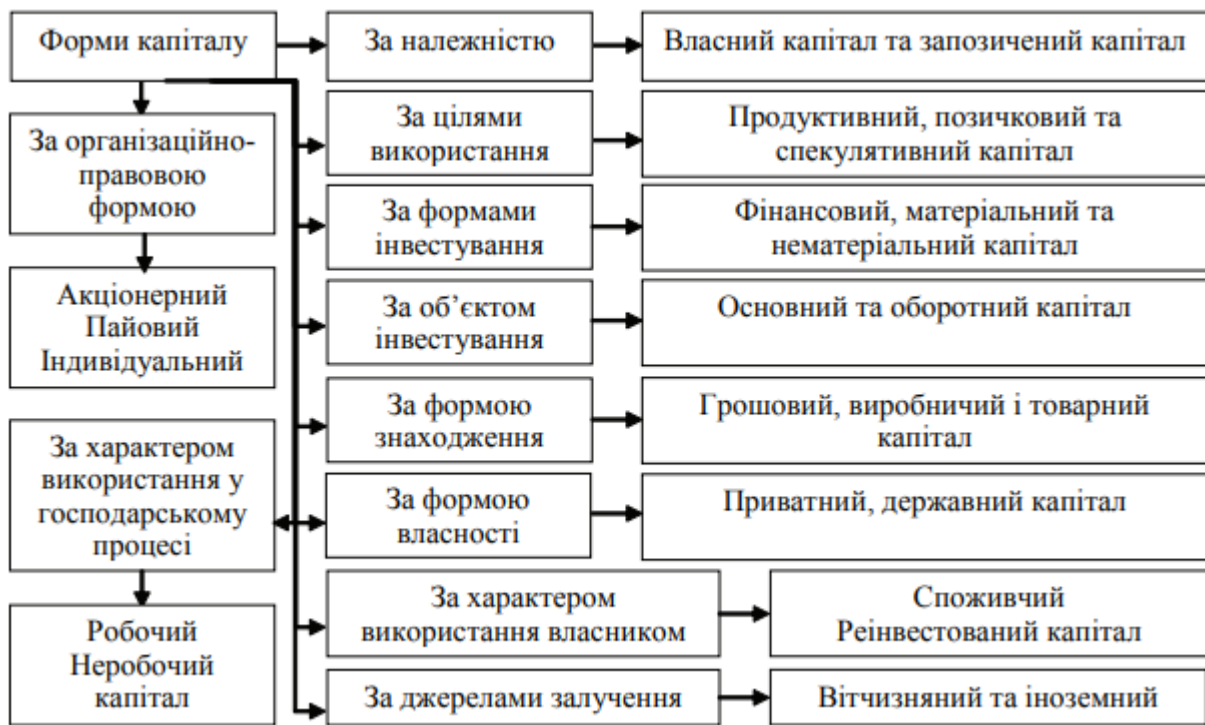

Рисунок 1.2 – Форми капіталу [27]

Капітал підприємства утворюється за рахунок як власних, так і позикових коштів. Їхнє співвідношення є ключовим показником фінансового стану суб'єкта господарювання.

Основну частину у структурі джерел фінансування підприємства становить власний капітал. Це кошти, внесені засновниками, а також ті, що були накопичені протягом усього періоду діяльності компанії.

Капітал підприємства перебуває у безперервному кругообігу, який є постійним процесом його руху, що передбачає послідовну зміну однієї форми на іншу.

У процесі свого обігу, капітал на підприємстві функціонує у трьох основних формах:

- грошова (капітал у вигляді грошей);
- виробнича (капітал, що знаходиться у виробничому процесі);
- товарна (капітал у формі готової продукції або послуг).

Кожна стадія кругообігу характеризує період, протягом якого капітал перебуває в одній з цих форм, перш ніж трансформуватися в іншу:

Перша стадія – грошовий капітал інвестується (авансується) у виробничі фактори, такі як засоби виробництва та предмети праці. Це включає як оборотні, так і необоротні операційні активи, що перетворює його на виробничу форму.

Друга стадія – процесі виробництва, виробничий капітал трансформується в товарну форму, яка охоплює як вироблені товари, так і надані послуги.

Третя стадія – на цій стадії, товарний капітал реалізується (продається), перетворюючись назад у грошовий капітал.

Система управління капіталом підприємства включає три підсистеми [9]:

1. Управління формуванням капіталу, що передбачає формування достатнього обсягу капіталу, оптимізація структури капіталу, підтримка фінансової рівноваги та реінвестування капіталу.

2. Управління використанням капіталу, що передбачає фінансування оборотних і необоротних активів підприємства, мінімізацію фінансового ризику та фінансовий контроль.

3. Функціональна підсистема управління капіталом підприємства охоплює його мету, завдання, принципи, функції та методи.

Головною метою управління капіталом підприємства є максимізація його ринкової вартості. Щоб досягти цієї мети, управління капіталом спрямоване на вирішення наступних першочергових завдань:

- формування капіталу в обсязі, достатньому для підтримки необхідних темпів економічного розвитку підприємства.
- зниження фінансових ризиків, пов'язаних із використанням капіталу, при збереженні бажаного рівня його прибутковості.
- забезпечення постійної фінансової стабільності підприємства в процесі його розвитку.
- підтримання належного рівня фінансового контролю за діяльністю підприємства з боку його засновників.

- максимально ефективне використання капіталу для прискорення його оборотності.
- забезпечення вчасного реінвестування капіталу та інших відповідних заходів.

Управління капіталом підприємства здійснюється на основі таких принципів [28]:

- врахування перспектив розвитку підприємства;
- оцінювання вартості й доцільності залучення капіталу;
- забезпечення збалансованості обсягу залученого капіталу на підприємстві та обсягів сформованих активів підприємства;
- мінімізація витрат на формування необхідного обсягу капіталу;
- забезпечення ефективності використання капіталу під час фінансово-господарської діяльності підприємства.

Процес управління капіталом підприємства здійснюється за наступними етапами (рис. 1.3).

Управління капіталом підприємства - це багатоетапний процес, який охоплює такі кроки [4]:

На цьому етапі проводиться глибокий аналіз загального обсягу капіталу підприємства, що вже сформований. Оцінюються темпи його зміни порівняно з попередніми періодами, щоб зрозуміти динаміку. Важливо перевірити, чи відповідає сума власних та позикових фінансових ресурсів розміру як необоротних, так і оборотних активів. Також аналізуються джерела формування капіталу та частка кожного елементу в загальному обсязі, а потім оцінюється вартість кожного елементу капіталу.

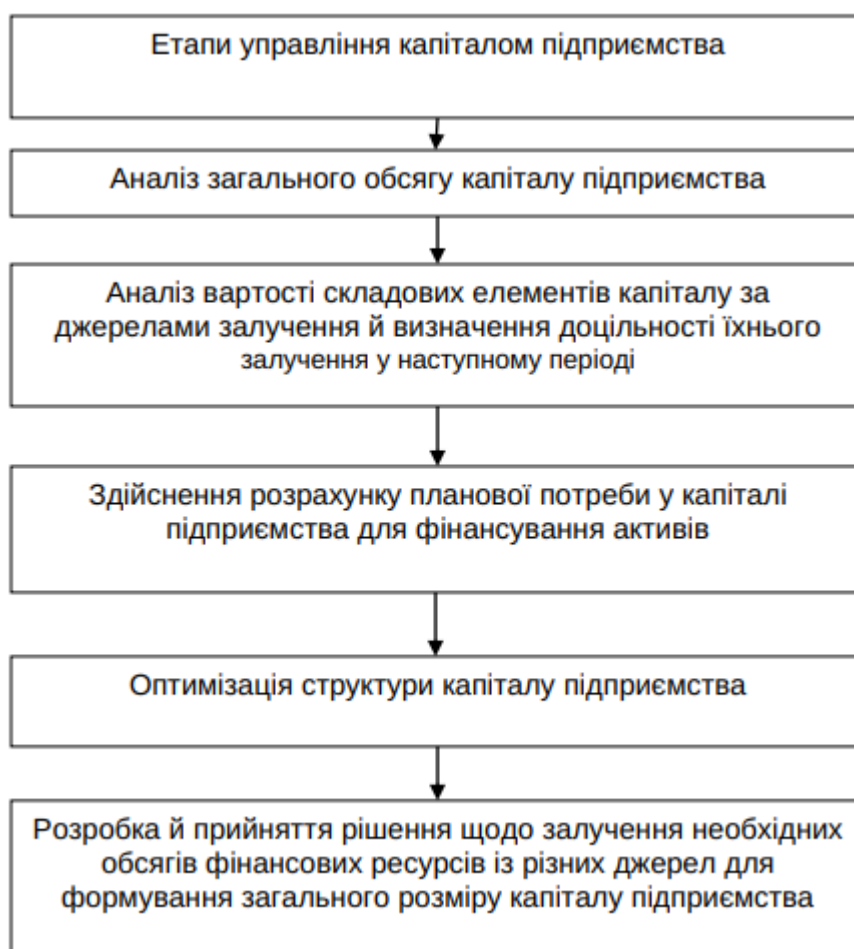

Рисунок 1.3 – Етапи управління капіталом підприємства [4]

Далі аналізується вартість складових елементів капіталу за джерелами їх залучення. Метою є визначення доцільності їх використання в наступному періоді, тобто чи варто продовжувати залучати кошти з тих самих джерел.

На цьому етапі здійснюється розрахунок планової потреби в капіталі, необхідного для фінансування активів підприємства в майбутньому періоді.

Четвертий етап включає оптимізацію структури капіталу підприємства. Це означає пошук найбільш оптимального співвідношення між власним та позиковим капіталом. Мета - досягти такого співвідношення, яке забезпечить оптимальне поєднання фінансового ризику та прибутковості, що, своєю чергою, сприятиме максимізації ринкової вартості підприємства.

На завершальному етапі відбувається розробка та прийняття рішень щодо залучення необхідних обсягів фінансових ресурсів з різних джерел для

формування загального обсягу капіталу підприємства, враховуючи всі попередні аналізи та розрахунки.

У сучасній практиці українські суб'єкти господарювання застосовують такі методи управління капіталом, як планування, оперативне управління та контроль [9].

Управління капіталом підприємства охоплює три ключові аспекти [9]:

Планування. Це розробка детальних планів щодо того, як буде формуватися та розподілятися капітал, з акцентом на його максимально ефективне використання.

Оперативне управління. Це вибір оптимальних рішень та методів їх впровадження для фінансування конкретних господарських ситуацій.

Контроль. Це систематичний збір інформації про параметри управління капіталом. Ця інформація використовується для постійного вдосконалення процесу прийняття рішень.

Управління формуванням капіталу спрямоване на вибір найбільш оптимальної структури джерел фінансування для підприємства. Мета полягає в тому, щоб забезпечити потребу в додаткових коштах з мінімальними витратами та ризиками, що, своєю чергою, позитивно вплине на підвищення ефективності діяльності.

Оптимальна структура капіталу - це таке співвідношення між власним та позиковим капіталом, яке дозволяє досягти головної мети фінансово-господарської діяльності підприємства.

Існують три основні підходи до її оптимізації:

- максимізація фінансової рентабельності (структура капіталу обирається таким чином, щоб забезпечити найвищий рівень прибутковості для власників).
- мінімізація вартості капіталу (метою є зниження загальних витрат на залучення та обслуговування капіталу).
- мінімізація фінансових ризиків (фокус на зниженні ризиків, пов'язаних з фінансуванням, наприклад, ризику неспроможності погасити борги).

Управління використанням капіталу передбачає раціональний перерозподіл фінансових ресурсів підприємства. Це робиться для забезпечення їх максимально ефективного використання, що призведе до отримання найбільшого можливого ефекту від діяльності компанії.

1.3 Економічне обґрунтування вибору підходу до оцінювання ефективності управління капіталом підприємства

Оцінювання ефективності управління капіталом підприємства є надзвичайно важливою для будь-якого підприємства, оскільки:

- безпосередньо впливає на його фінансове становище та стабільність. Ефективне управління капіталом забезпечує достатню ліквідність та платоспроможність, запобігаючи фінансовим труднощам;
- визначає потенціал для розвитку та зростання. Оптимальна структура та використання капіталу дозволяють підприємству інвестувати в нові проєкти, розширювати діяльність та збільшувати свою ринкову частку;
- впливає на прибутковість та рентабельність. Правильний вибір джерел фінансування та ефективне використання активів максимізує прибуток і рентабельність інвестицій;
- знижує фінансові ризики. Оптимізація структури капіталу та контроль за його використанням допомагає мінімізувати ризики, пов'язані з борговим навантаженням, зміною ринкових умов тощо;
- підвищує інвестиційну привабливість. Підприємства з ефективним управлінням капіталом виглядають більш привабливо для потенційних інвесторів та кредиторів, що полегшує залучення додаткових коштів;
- сприяє підвищенню ринкової вартості підприємства. Ефективне управління капіталом, як правило, позитивно корелює з ринковою вартістю компанії, створюючи цінність для акціонерів;

– забезпечує конкурентні переваги. Підприємства, які ефективно управляють своїм капіталом, можуть швидше реагувати на ринкові зміни, здійснювати інновації та загалом бути більш гнучкими та конкурентоспроможними;

– дозволяє раціонально розподіляти ресурси. Оцінка ефективності дає змогу виявити неоптимальні напрямки використання капіталу та перерозподілити його в більш прибуткові сфери.

Варто зазначити, що на сьогодні не існує універсального підходу до оцінювання ефективності управління капіталом. Складність оцінювання зумовлена, насамперед, багатоаспектністю поняття капіталу та різноманітністю показників, що використовуються для його визначення.

Основна мета аналізу ефективності управління капіталом підприємства заключається в повному, достовірному та своєчасному інформаційному забезпеченні управлінських рішень.

Можна виокремити п'ять основних етапів аналізу використання капіталу, саме [29-30]:

- аналіз динаміки структури капіталу;
- оцінювання величини власних оборотних засобів та ліквідності балансу;
- розрахунок та аналізування показників фінансової стійкості підприємства;
- розрахунок та аналізування показників оборотності капіталу;
- розрахунок та оцінювання ефективності використання капіталу.

Для оцінювання ефективності управління капіталом підприємства доцільно проаналізувати основні показники його діяльності. Це дозволяє виявити можливості для подальшого підвищення ефективності. Аналіз ґрунтується на розрахунку фінансових коефіцієнтів, які є співвідношенням різних абсолютних показників фінансової діяльності. Завдяки цій системі аналізу визначаються різноманітні відносні показники, що відображають результативність використання капіталу підприємства та його окремих елементів.

Показники оцінювання ефективності управління капіталом можна розділити на кілька груп [31]:

Показники прибутковості та рентабельності. Ця група охоплює показники, які характеризують різні види прибутку як в абсолютному, так і у відносному вираженні.

Показники ліквідності. Ліквідність означає здатність активу швидко перетворюватися на грошові кошти. Оскільки гроші є найбільш ліквідним активом, перетворивши майно на гроші, підприємство зможе швидше розрахуватися зі своїми боргами. Таким чином, ліквідність активів показує здатність компанії погасити свої першочергові (короткострокові) зобов'язання.

Показники стійкості та платоспроможності. Платоспроможність – це здатність підприємства вчасно та в повному обсязі розраховуватися за поточними зобов'язаннями. Фінансова стійкість – це здатність суб'єкта господарювання функціонувати та розвиватися, підтримуючи баланс між активами та пасивами в умовах постійних змін зовнішнього та внутрішнього середовища. Вона гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня ризику.

Важливим завданням в ході оцінювання ефективності управління капіталом підприємства є оцінювання структури його капіталу.

Як зазначають Беренда Н. І., Редзюк Т. Ю. та Ворона К. В. [32] управління структурою капіталу підприємства можна звести до таких трьох вирішення трьох завдань, як:

- а) визначення загальної потреби в капіталі;
- б) оцінювання вартості капіталу під час його залучення з різних джерел;
- в) оптимізація структури капіталу, тобто встановлення такого співвідношення його власних і позикових джерел, за якого забезпечується найбільш високий рівень фінансової стійкості підприємства.

Формування оптимальної структури капіталу підприємства для фінансування достатнього обсягу витрат та забезпечення бажаного рівня

доходів є одним із значимих завдань, що вирішуються у процесі управління підприємством.

Мулик Т.О. [33] пропонує модель методики аналізування капіталу за виокремленими напрямками, показниками та методами їх дослідження, яка представлена на рис. 1.4.

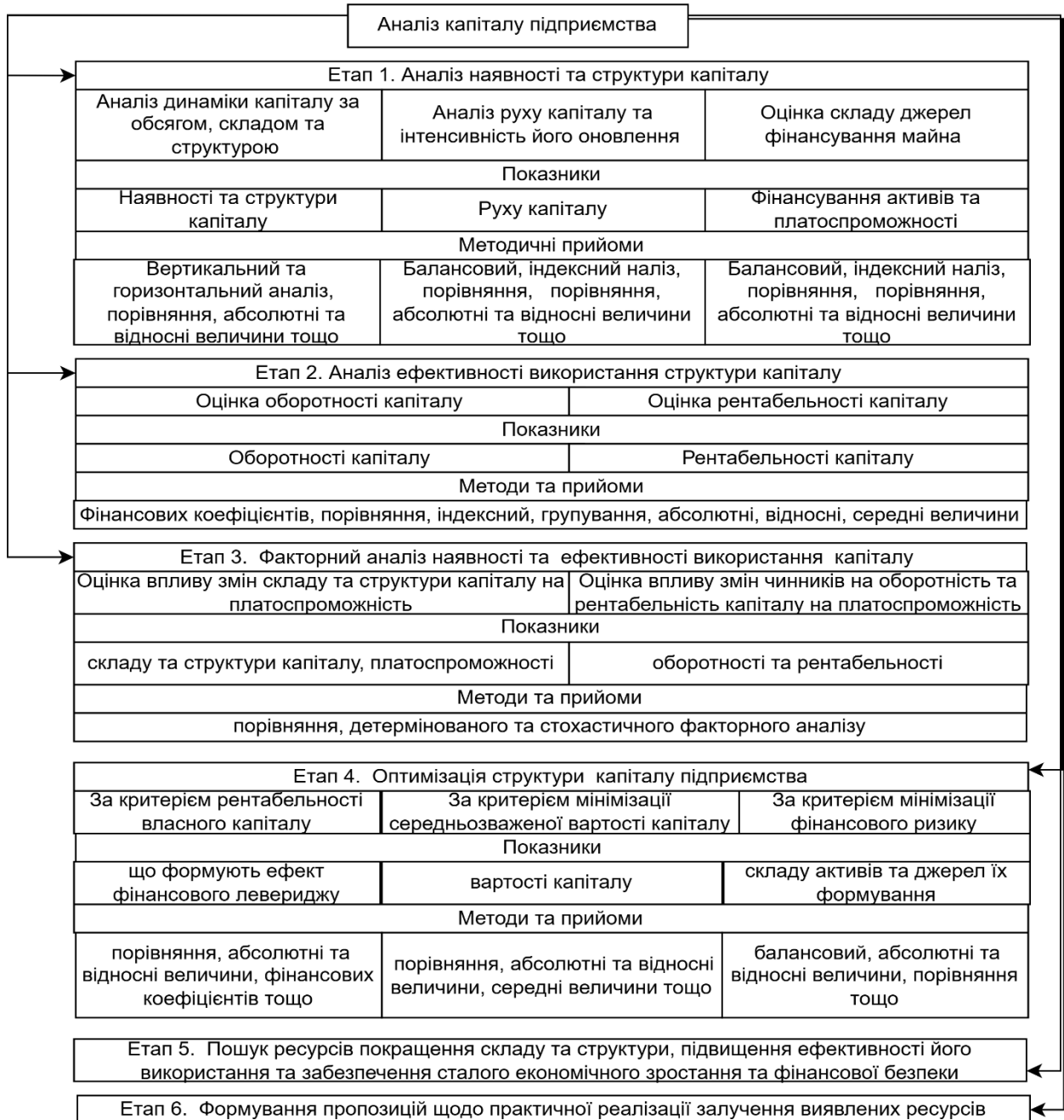

Рисунок 1.4 – Модель методики аналізування капіталу підприємства [33]

Така модель є комплексною, оскільки дозволяє оцінити поточний і майбутній фінансовий стан підприємства, зокрема ефективність використання

капіталу, спрогнозувати позицію підприємства на ринку капіталів; обґрунтувати оптимальні темпи розвитку підприємства, виходячи з можливостей фінансування та визначити доступні джерела коштів та оцінити найефективніші способи їх залучення, обґрунтувати процеси та алгоритм оптимізації структури капіталу; виявити всі можливі ризики, пов'язані з використанням позикових джерел фінансування.

За результатами проведеного дослідження підходів науковців до оцінювання капіталу підприємства сформовано систему оціночних показників за критеріями комплексності, системності, доступності до вхідної інформації, а також простоти розрахунків (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 – Система показників оцінювання капіталу за відповідними етапами

Показник	Джерело/Алгоритм розрахунку
1	2
Горизонтальний та вертикальний аналіз	
Показники наявності капіталу за видами	
Загальний капітал	Ф №2, р.1300
Власний капітал	Ф №2, р.1495
Зокрема	
Зареєстрований капітал	Ф №2, р.1400
Резервний капітал	Ф №2, р.1415
Нерозподілений прибуток	Ф №2, р.1420
Позиковий капітал	Ф №2, р.1595+р.1695
Короткостроковий залучений	Ф №2, р.1695
Довгостроковий залучений	Ф №2, р.1595
Основний капітал	Ф №2, р.1095
Оборотний капітал	Ф №2, р.1195
Аналізування фінансових показників	
Показники фінансової стійкості	
Коефіцієнт автономії	Власний капітал/Загальна сума капіталу
Коефіцієнт фінансування	Сума позикового капіталу/Сума власного капіталу
Коефіцієнт заборгованості	Сума залученого позикового капіталу/ Загальна сума капіталу
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	Сума власних оборотних активів/Загальна сума власного капіталу
Показники ліквідності та платоспроможності	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	(Сума грошових активів підприємства та короткострокових фінансових інвестицій підприємства)/ Сума всіх поточних фінансових зобов'язань підприємства
Коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності	Сума оборотних активів підприємства / Сума всіх поточних фін. зобов'язань підприємства

Продовження табл. 1.2

1	2
Показники рентабельності капіталу	
Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток підприємства *100%/ Середня вартість власного капіталу
Рентабельність позикового капіталу	Чистий прибуток підприємства *100%/ Середня вартість позикового капіталу
Рентабельність всього капіталу	Чистий прибуток підприємства *100%/ Середня вартість капіталу
Рентабельність основного капіталу	Чистий прибуток підприємства *100%/ Середня вартість основного капіталу
Рентабельність капіталу, що використовується в операційній діяльності	Чистий прибуток підприємства *100%/ (Середня вартість основного капіталу + Середня вартість оборотного капіталу)
Показники оцінювання капіталовіддачі	
Коефіцієнт загальної капіталовіддачі	Обсяг виробленої (реалізована) продукції / (Середня сума використовуваного операційного основного капіталу + Середня сума використовуваного оборотного капіталу підприємства)
Коефіцієнт капіталовіддачі власного капіталу	Вироблена (реалізована) продукція / Середня сума власного капіталу підприємства
Коефіцієнт капіталовіддачі оборотного капіталу	Вироблена (реалізована) продукція в даному періоді / Середня сума використовуваного оборотного капіталу
Коефіцієнт капіталовіддачі основного капіталу	Вироблена (реалізована) продукція / Середня сума використовуваного основного капіталу

Висновки до першого розділу

В ході виконання теоретичного розділу бакалаврської кваліфікаційної роботи було досліджено поняття капіталу в роботах вітчизняних та закордонних науковців.

За результатами дослідження прийшли до висновку, що капітал підприємства Враховуючи результати проведеного дослідження вважаємо за доцільне трактувати поняття капіталу як сукупність усіх видів ресурсів (фінансових, матеріальних, нематеріальних та людських), що накопичені суб'єктом господарювання, інвестовані в його діяльність з метою генерації доходу, забезпечення сталого розвитку, зростання ринкової вартості та

підвищення добробуту власників, функціонування яких нерозривно пов'язане з факторами часу, ризику та ліквідності.

Відповідно до поставлених в роботі завдань було вивчено питання управління капіталом підприємства за сучасних умов. Проаналізовано форми капіталу, розглянуто стадії кругообігу капіталу, виокремлено основні етапи управління капіталом тощо.

Відповідно до поставлених завдань в роботі проаналізовано підходи науковців до оцінювання капіталу підприємства. За результатами дослідження за критеріями комплексності, системності, доступності до вхідної інформації, а також простоти розрахунків обґрунтовано вибір системи показників для оцінювання ефективності управління капіталом підприємства, що буде практично апробовано для досліджуваного підприємства в наступному розділі кваліфікаційної роботи.

2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

2.1 Характеристика ТОВ «Пирятинський сирзавод» як одного з найбільших виробників молочної промисловості

Молочна галузь є однією з ключових в агропромисловому комплексі України, при цьому виробництво сиру становить близько 10% у структурі молокопереробної індустрії.

Сиро-молочна промисловість - це галузь харчової промисловості, яка спеціалізується на виробництві сирів та інших молочних продуктів. У цій галузі об'єднуються підприємства, що займаються виготовленням сиру, вершків, сметани, масла та інших молочних продуктів.

Сироробна промисловість відома своїм різноманіттям. У світі існує безліч сортів сиру, які різняться за складом, способом виготовлення та терміном дозрівання.

Сиро-молочна промисловість також включає виробництво вершків, сметани, масла, сирних продуктів, кефіру, йогурту та інших молочних продуктів, які використовуються в повсякденному житті.

У різних регіонах України сиро-молочна промисловість має свої особливості, пов'язані з виробництвом молока та виготовленням сиру, а також з наявністю традицій та смаків.

Український ринок сирів - це динамічний і значний сегмент харчової промисловості. У країні функціонує понад 150 сироварень: дві третини з них спеціалізуються на виробництві твердих сичужних сирів, тоді як решта випускає м'які та плавлені сири. Цей ринок характеризується не лише високою конкуренцією, а й вираженою тенденцією до консолідації: великі гравці витісняють середні та малі підприємства через їхню обмеженість у фінансових ресурсах для модернізації виробництва.

Традиційно український ринок сирів домінували тверді сири, тоді як м'які сири були представлені у меншій кількості. Тому виробники активно працюють над розширенням асортименту м'яких сирів, приділяючи особливу увагу підвищенню їхньої харчової цінності, прагнучи досягти максимальної концентрації всіх молочних компонентів.

За даними галузевого агентства, 2024 рік був прийнятним для сирного сектору:

Імпорт сичужних сирів зріс лише на 11% до 29 тис. тонн, що все ще майже на третину менше, ніж у 2021 році (до повномасштабного вторгнення).

Закупівлі плавлених сирів збільшились на 14% порівняно з попереднім роком, досягнувши 4,6 тис. тонн, що на чверть менше, ніж у 2021 році.

Водночас, українським виробникам вдалося збільшити експорт напівтвердих сирів на 9%, майже до 7 тис. тонн. Експорт плавлених сирів (включно з сирним продуктом) зменшився на 4%, склавши 4,2 тис. тонн [34].

Європейський сир посідає значну частку українського ринку. Це вимагає від вітчизняних виробників ретельної цінової політики, навіть попри тимчасове скорочення імпорту у травні, як повідомляє "Інфагро".

Через девальвацію гривні українські виробники прагнуть нарощувати експорт сичужного сиру. Наразі 54% експорту припадає на Казахстан, проте обсяги поставок до ЄС також помітно зростають.

Основними імпортерами сичужних сирів в Україну є [35]:

Польща (38% ринку);

Німеччина (17%);

Нідерланди (11%);

Чехія (8%).

ТОВ «Пирятинський сирзавод» - велике підприємство харчової, зокрема сиро-молочної промисловості, розташоване в місті Пирятині Полтавської області, є складовою групи компаній «Молочний альянс».

ТОВ «Пирятинський сирзавод» є провідним експертом сирної справи, що здатні запроваджувати стандарти та визначати тенденції розвитку всієї галузі.

Секрет успіху Пирятинського сирзаводу складається з трьох компонентів: багаті традиції та набутий десятиліттями досвід; професійна майстерність, в поєднанні із щирим вболіванням за улюблену справу; найсучасніше технологічне оснащення.

Головною особливістю та перевагами сирної технології Пирятинського заводу є те, що сир виготовляється виключно з натурального молока, без рослинних домішок, без застосування сухого молока. Основними напрямками діяльності заводу є виробництво твердих і плавлених сирів. Також на заводі виготовляється цільномолочна продукція, суха демінералізована молочна сироватка та вершкове масло.

Проаналізуємо основні показники діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2022-2024 рр. (таблиця 2.1). Фінансова звітність підприємства наведена в додатку Б.

Таблиця 2.1 – Динаміка основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод» [36]

Показники	Роки			Відхилення			
	2022	2023	2024	2023 від 2022 року		2024 від 2023 року	
				абсол. знач	в %	абсол. знач	в %
1. Чистий дохід, тис. грн	1 753 605	1 718 306	2 010 114	-35299,0	-2,01	291808,0	16,98
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	1 526 469	1 600 742	1 886 260	359791,0	23,57	285518,0	15,14
3. Валовий: прибуток, тис. грн	227 136	117 564	123 854	-109572,0	-48,24	6290,0	5,35
4. Чистий фінансовий результат, прибуток (непокритий збиток), тис. грн	113 548	-38 588	-37 879	-152136,0	-133,98	709,0	-1,84
5. Середньооблікова чисельність працівників, осіб	588	559	533	-29,00	-4,93	-26,0	-4,65
6. Продуктивність праці, тис грн / чол.	2982,32	3073,89	3771,32	91,57	3,07	697,43	22,69
7. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	92147,50	81286,00	74023,00	-10861,5	-11,79	-7263,0	-8,94
8. Фондовіддача, грн/грн	19,03	21,14	27,16	2,11	11,08	6,02	28,46

Варто зауважити, що за результатами діяльності в 2023 та 2024 роках ТОВ «Пирятинський сирзавод» в цілому працювало збитково, отримавши в 2023 році -38 588 тис. грн, а в 2024 році – 37 879 тис. грн непокритих збитків. Збитковість діяльності в 2023 та 2024 роках є наслідком перевищення витрат над доходами підприємства. Водночас значними були фінансові витрати підприємства: 61530 тис. грн, що значно перевищило як операційні, так і фінансові прибутки підприємства.

Протягом аналізованого періоду спостерігається негативна динаміка чисельності працівників ТОВ «Пирятинський сирзавод». Так, в 2023 році чисельність працюючих знизилась майже на 4,93% порівняно з 2022 роком, а в 2024 році - ще на 4,65 %. Водночас продуктивність праці підприємства протягом аналізованого періоду має позитивну динаміку.

Так, в 2023 році продуктивність праці зросла на 3,07%, в 2024 році показник зріс ще на 22,69% порівняно з попередніми роками відповідно. Такі зміни вказують на підвищення ефективності кадрової політики ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Аналізуючи середньорічну вартість основних засобів підприємства, можна зауважити, що показник знижується протягом 2022-2024 років. Водночас фондівддача протягом аналізованого періоду зростає. Так, в 2023 році показник фондівддачі зріс на 11,08%, в 2024 році зростання склало ще 28,;6% порівняно з попередніми звітними роками.

Позитивна тенденція щодо показника фондівддачі вказує на підвищення ефективності управління основними засобами ТОВ «Пирятинський сирзавод» протягом 2022-2024 років.

Для наочності відобразимо динаміку основних показників прибутковості діяльності досліджуваного підприємства у вигляді діаграми (рис. 2.1).

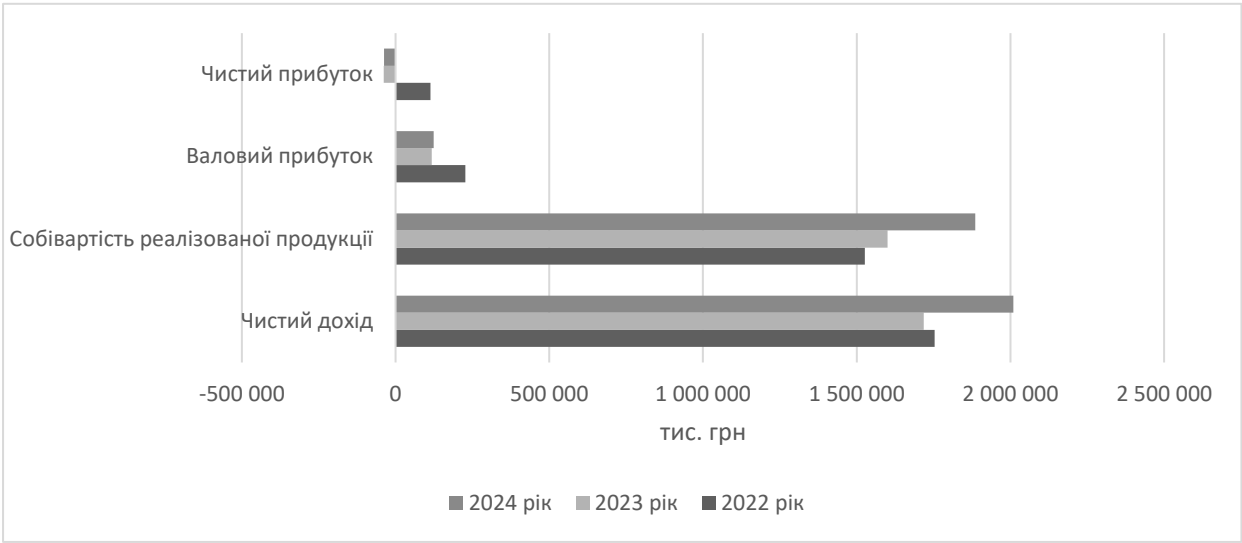

Рисунок 2.1 – Динаміка показників прибутковості діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Проаналізуємо майно досліджуваного підприємства та джерела його формування за формою 1 (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Основні показники балансу ТОВ «Пирятинський сирзавод» [36]

Показники, тис. грн	Роки			Відхилення			
	2022	2023	2024	2023 від 2022 року		2024 від 2023 року	
				тис. грн.	%	тис. грн.	%
Активи	671807,5	718816	709685,5	47008,50	7,00	-9130,50	-1,27
Оборотні активи	566222,5	616869	611946	50646,50	8,94	-4923,00	-0,80
Необоротні активи	105585	101947	97739,5	-3638,00	-3,45	-4207,50	-4,13
Власний капітал	135271,5	172332	132396	37060,50	27,40	-39936,00	-23,17
Поточні зобов'язання	392778	364059	376839,5	-28719,00	-7,31	12780,50	3,51
Довгострокові зобов'язання	143758	182425	200450	38667,00	26,90	18025,00	9,88

Виходячи із даних Балансу ТОВ «Пирятинський сирзавод», можна відмітити, що майно підприємства протягом 2022-2023 рр. має позитивну динаміку. Водночас в 2024 році відбулось зниження вартості переважної

більшості майнових показників. В 2023 році вартість активів зросла на 7%, в 2024 році знизилась на 1,27% порівняно з 2022 та 2023 роками відповідно. Схожа тенденція прослідковується і для оборотних активів підприємства. Так в 2023 році відбулось зростання вартості оборотних активів на 8,94%, а в 2024 році відбулось зниження показника на 0,8% порівняно з попередніми роками.

Середньорічна вартість необоротних активів протягом досліджуваного періоду знижувалась: в 2023 році знизилась на 3,45%, в 2024 році- ще на 4,13% порівняно з попередніми роками відповідно.

Аналіз джерел забезпечення діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод» свідчить про наступне:

Власні кошти підприємства в 2023 році зростали на 27%, проте їх вартість знизилась на 23,17% в 2024 році порівняно з попередніми роками. Зміни власного капіталу відбулось за рахунок змін нерозподіленого прибутку.

Довгострокові зобов'язання протягом 2022-2024 рр. зростали. Поточні зобов'язання знизилась на 7,31% в 2023 році, в 2024 році відбулось зростання на 3,51% порівняно з 2022 та 2023 роками відповідно. Це може свідчити про зниження фінансової незалежності підприємства.

Отримані результати наведено у графічному вигляді на рис. 2.2.

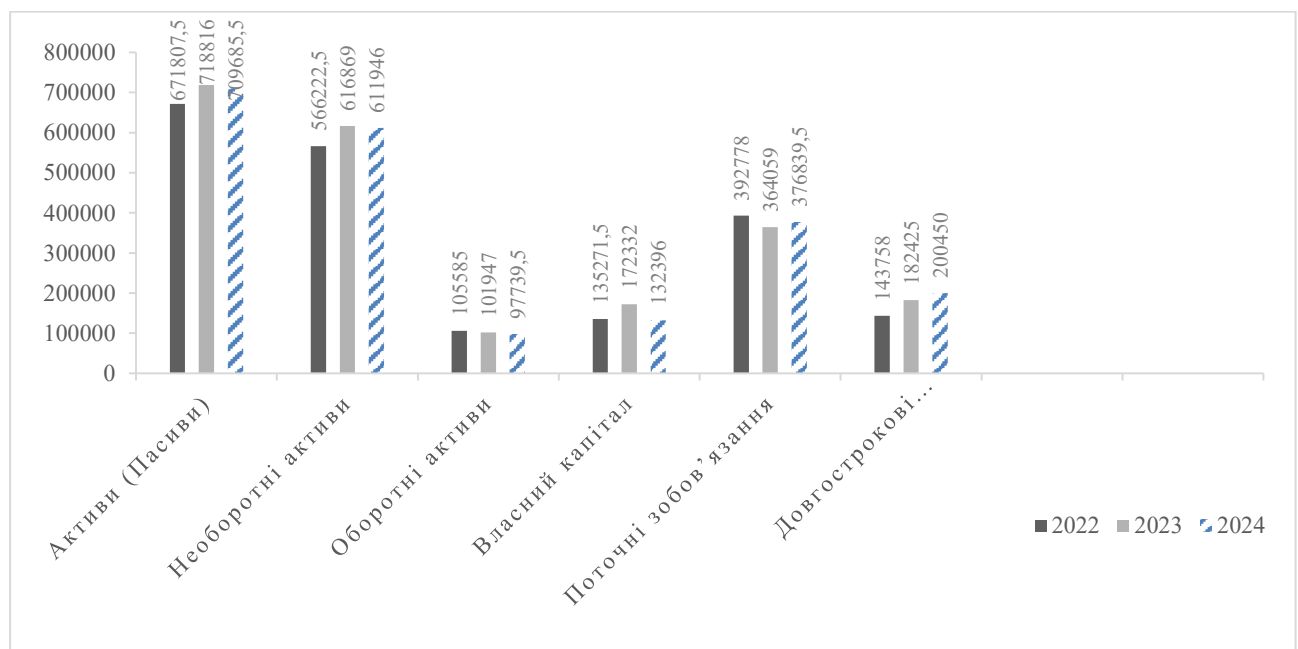

Рисунок 2.2 – Динаміка основних показників балансу ТОВ «Пирятинський сирзавод»

В цілому, підсумовуючи, можемо вказати, що в 2023-2024 роках досліджуване працювало збитково, що вимагає пошуку шляхів оптимізації витрат діяльності, що значно перевищують доходи підприємства в 2023-2024 роках.

2.2 Аналіз ефективності управління капіталом ТОВ «Пирятинський сирзавод»

В розрізі теми дослідження охарактеризуємо систему управління капіталом досліджуваного підприємства.

Відповідно до визначених етапів та сформованої системи в п.1.3 даної кваліфікаційної роботи показників формування та використання капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод» проведемо відповідний аналіз.

На першому етапі дослідження проведемо вертикальний аналіз капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод» (горизонтальний аналіз було зроблено в табл. 2.2) (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Структура капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Показник	2022		2023		2024	
	абс, тис грн	%	абс, тис грн	%	абс, тис грн	%
1	2	3	4	5	6	7
Загальний капітал	671807,5	100,00	718816,0	100,00	709685,5	100,00
Необоротний капітал	105585	15,72	101947,0	14,18	97739,5	13,77
Зокрема Основні засоби	92147,5	13,72	81286,0	11,31	74023,0	10,43
Оборотний капітал	566222,5	84,28	616869,0	85,82	611946,0	86,23
зокрема Запаси	165967,0	24,70	165967,0	23,09	165967,0	23,39
Власний капітал	135271,5	20,14	172332,0	23,97	132396,0	18,66
зокрема Зарезерований капітал	13350,0	1,99	13350,0	1,86	13350,0	1,88
Резервний капітал	2507,0	0,37	2507,0	0,35	2507,0	0,35

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6	7
Нерозподілений прибуток	238794,0	35,55	312943,0	43,54	233078,0	32,84
Позиковий капітал	536536,0	79,86	546484,0	76,03	577289,5	81,34
Зокрема Довгострокові зобов'язання	143758,0	21,40	182425,0	25,38	200450,0	28,24
Поточні зобов'язання	392778,0	58,47	364059,0	50,65	376839,5	53,1

Як показують дані табл.2.3 спостерігається стабільне зниження необоротного капіталу як в абсолютному вираженні, так і у відсотковому співвідношенні до загальної суми капіталу (з 105 585 тис. грн (15,72%) у 2022 році до 97 739,50 тис. грн (13,77%) у 2024 році). Вартість основних засобів також зменшується протягом аналізованого періоду. Ця тенденція може свідчити про вибуття застарілих активів або зміну інвестиційної стратегії компанії в бік більш ліквідних активів.

Оборотний капітал демонструє зростання як в абсолютному вираженні, так і у своїй частці в загальній структурі активів, ставши домінуючою частиною капіталу компанії (з 566 222,50 тис. грн (84,28%) у 2022 році до 611 946,00 тис. грн (86,23%) у 2024 році). Зростання оборотного капіталу, свідчить про сильну орієнтацію на операційну ліквідність.

Запаси залишалися стабільними в абсолютному вираженні (165 967,00 тис. грн) протягом усього періоду, але їхня відсоткова частка дещо знизилася.

Ця послідовність може вказувати на ефективне управління запасами або стабільний рівень виробництва/продажів, але зменшення відсоткової частки означає, що інший оборотний капітал зростає відносно швидше.

Власний капітал демонструє певні коливання. Він збільшився з 2022 по 2023 рік, але потім значно знизився у 2024 році, опустившись нижче рівня 2022 року. Зниження власного капіталу у 2024 році є критичним моментом, який

вимагає подальшого дослідження. Це може бути пов'язано зі збитками, виплатою дивідендів або іншими коригуваннями власного капіталу.

Спостерігається послідовне зростання довгострокових зобов'язань, як в абсолютному, так і в пропорційному вираженні. Це свідчить про зростаючу залежність від довгострокового боргового фінансування, яке може використовуватися для фінансування інвестицій або операційної діяльності.

Поточні зобов'язання спочатку знизилися з 2022 по 2023 рік, але потім знову зросли у 2024 році. Їхня відсоткова частка також відображає цю закономірність. Незважаючи на коливання, поточні зобов'язання залишаються значною частиною загальних зобов'язань, що підкреслює важливість управління короткостроковими зобов'язаннями.

Для наочності структура капіталу в 2022-2024 роках наведена на рис. 2.3.

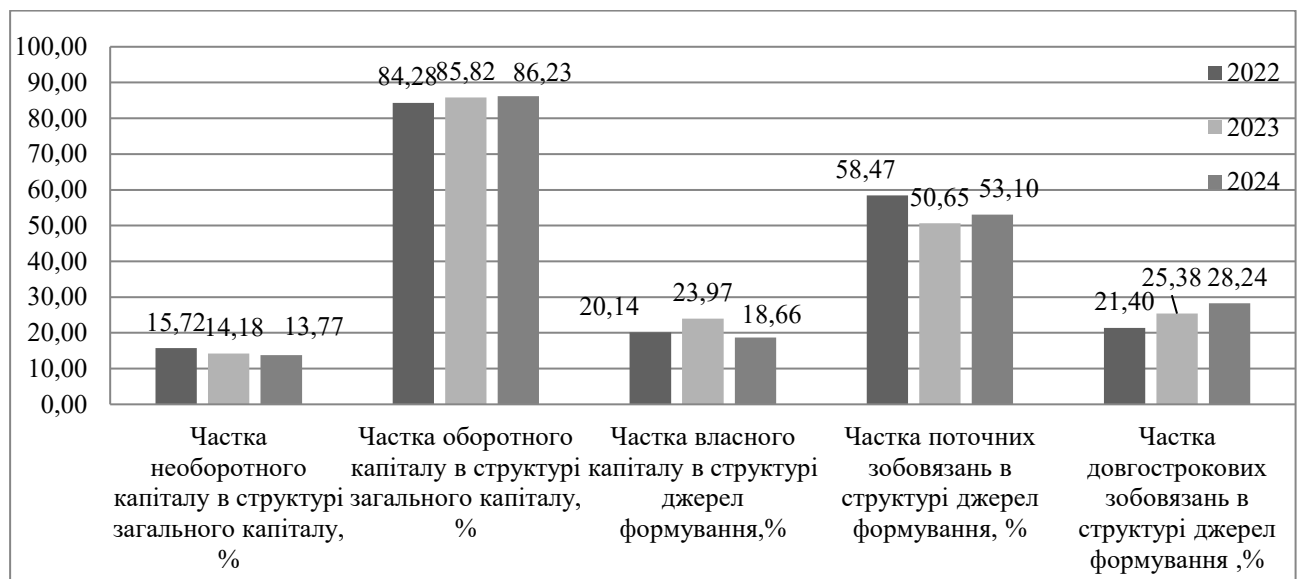

Рисунок 2.3 – Структура капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод» та джерел його формування

За результатами 2023 та 2024 років ТОВ «Пирятинський сирзавод» працювало збитково, тобто підприємство було нерентабельним. Тому важливо проаналізувати рівень збитковості досліджуваного підприємства як розмір збитків, отриманих підприємством на кожну вкладену у виробництво грошову одиницю.

Відповідно до сформованої системи показників в п.1.3 кваліфікаційної роботи проведемо аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «Пирятинський сирзавод» (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Показники фінансової стійкості ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Показники	Роки			Відхилення			
	2022	2023	2024	2023 від 2022 року		2024 від 2023 року	
				абсол. знач	в %	абсол. знач	в %
Коефіцієнт автономії	0,20	0,24	0,19	0,04	19,07	-0,05	-22,19
Коефіцієнт фінансування	3,97	3,17	4,36	-0,80	-20,05	1,19	37,50
Коефіцієнт заборгованості	0,80	0,76	0,81	-0,04	-4,81	0,05	7,00
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	0,22	0,41	0,26	0,19	86,11	-0,15	-35,91

Усі значення коефіцієнта автономії є низькими і значно нижчими за рекомендований рівень 0,5. Це свідчить про високу фінансову залежність підприємства від позикових коштів. Найнижче значення (0,19) вказує на найгірший сценарій, де лише 19% активів фінансується за рахунок власного капіталу. Така ситуація може бути ризикованою, оскільки зростає ймовірність фінансових труднощів у разі проблем з погашенням боргів.

Значення коефіцієнта фінансування є дуже високими (значно більше 1). Це підтверджує висновки, зроблені за коефіцієнтом автономії: підприємство надзвичайно сильно залежить від позикових коштів. Найвище значення (4,36) свідчить про те, що на кожну гривню власного капіталу припадає понад 4 гривні позикових коштів, що є вкрай небезпечним і може призвести до неплатоспроможності.

Значення коефіцієнта заборгованості також є дуже високими (значно перевищують 0,5). Це означає, що переважна більшість активів підприємства фінансується за рахунок позикових коштів. Найвище значення (0,81) вказує, що

81% активів покриваються боргами. Така висока частка боргу в активах є дуже ризикованою і може свідчити про нестабільний фінансовий стан.

Значення коефіцієнта маневрування власного капіталу є відносно низькими. Хоча вони позитивні, значення значно нижче 0,5 свідчить про обмежену гнучкість у використанні власного капіталу для фінансування поточної діяльності. Це може бути наслідком того, що більша частина власного капіталу інвестована в необоротні активи або що обсяг власного капіталу загалом недостатній. Найкраще значення з трьох (0,41) все ще не досягає рекомендованого рівня.

Розрахуємо показники ліквідності та платоспроможності та зведемо їх в таблицю 2.5.

Таблиця 2.5 – Основні показники ліквідності та платоспроможності діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Показники	Роки			Відхилення:	
	2022	2023	2024	2023 до 2022 року	2024 до 2023 року
				абс. зн	абс. зн
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,20	0,32	0,22	0,13	-0,10
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,44	1,69	1,62	0,25	-0,07

Аналізуючи дані табл. 2.5 можемо зауважити, що коефіцієнт загальної ліквідності не має чітко визначених нормативів щодо однозначної його. Водночас загальноприйнятим правилом є те, що коефіцієнт загальної ліквідності повинен перевищувати одиницю, що свідчить про те, що оборотні активи підприємства покривають його поточні зобов'язання. Чим вищим є значення показника загальної ліквідності, тим вищою є потенційна здатність підприємства своєчасно погашати свої короткострокові борги. Даний показник для ТОВ «Пирятинський сирзавод» є більшим одиниці і має позитивну тенденцію протягом аналізованого періоду, що вказує на зростання можливостей підприємства вчасно погашати свої короткострокові заборгованості.

Загальні рекомендації щодо оптимального значення показника абсолютної ліквідності варіюються, але часто вважається, що його значення має бути в діапазоні 0,2-0,5. Це означає, що підприємство має мати достатньо грошових коштів, щоб покрити 20-50% своїх поточних зобов'язань.

Проаналізуємо показники рентабельності капіталу підприємства (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Показники рентабельності (збитковості) капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Показники	Роки			Відхилення	
	2022	2023	2024	2023 від 2022 року	2024 від 2023 року
				абсол. знач	абсол. знач
Рентабельність (збитковість) всього капіталу підприємства	16,90	-5,37	-5,34	-22,27	0,03
Рентабельність (збитковість) основного капіталу підприємства	107,54	-37,85	-38,76	-145,39	-0,90
Рентабельність (збитковість) власного капіталу підприємства	123,22	-47,47	-51,17	-170,70	-3,70
Рентабельність позикового капіталу	21,16	-7,06	-6,56	-28,22	0,50
Рентабельність капіталу, що використовується в операційній діяльності	46,84	26,40	27,47	-20,44	1,07

Діяльність підприємства в 2022 році є високорентабельною, про що свідчать розраховані показники рентабельності за різними джерелами формування капіталу підприємства. Водночас 2023-2024 роки є збитковими, що потребує виявлення причини збитків для розробки ефективних заходів з покращення фінансового стану підприємства.

Проаналізуємо показники капіталовіддачі капіталу (табл. 2.7).

Загалом усі показники капіталовіддачі демонструють високу ефективність використання капіталу підприємства для генерування виручки від реалізації.

Водночас ці високі показники капіталовіддачі сполучаються зі збитковістю в 2023-2024 рр., що може означати, що підприємство генерує

великий обсяг продажів, але має проблеми з витратами, які «з'їдають» весь прибуток. Тобто, виручка є, але прибутку немає.

Таблиця 2.7 – Показники капіталовіддачі ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Показники	Роки			Відхилення	
	2022	2023	2024	2023 від 2022 року	2024 від 2023 року
				абсол. знач	абсол. знач
Коефіцієнт загальної капіталовіддачі	2,61	2,39	2,83	-0,22	0,44
Коефіцієнт капіталовіддачі власного капіталу	12,96	9,97	15,18	-2,99	5,21
Коефіцієнт капіталовіддачі оборотного капіталу	3,10	2,79	3,28	-0,31	0,50
Коефіцієнт капіталовіддачі основного капіталу	16,61	16,85	20,57	0,25	3,71

Високі показники капіталовіддачі є хорошою основою для прибутковості, але для перетворення виручки на чистий прибуток необхідно ефективно управляти витратами та фінансовими зобов'язаннями.

2.3 Аналіз системи управління ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Проаналізуємо організаційну структуру ТОВ «Пирятинський сирзавод». Схематично її наведено в Додатку В.

Організаційна структура ТОВ «Пирятинський сирзавод» є лінійно-функціональною, що поєднує переваги лінійної (єдиноначальність, чітка підпорядкованість) та функціональної (спеціалізація підрозділів за видами діяльності) структур. Це дозволяє підприємству мати: чітку ієрархію та підпорядкованість, високу спеціалізацію, ефективне використання спеціалізованих знань, оптимізація контролю тощо.

Основними підрозділами в структурі підприємства є:

Дирекція, що є центральним органом управління. Це єдиний рівень лінійного керівництва, під яким знаходяться всі функціональні та виробничі

підрозділи. Важливо, щоб директор мав адекватну систему підтримки прийняття рішень та механізми делегування повноважень.

Адміністративні підрозділи (бухгалтерія, відділ кадрів, юридичний відділ, відділ безпеки та інші) забезпечують загальне функціонування підприємства, є централізованими. Ці підрозділи виконують необхідні підтримуючі функції. Їхня ефективність впливає на загальну ефективність бізнесу. Важливо, щоб ці підрозділи не створювали зайвої бюрократії.

Виробничі підрозділи (сироробний цех, цех сухих молочних продуктів, дільниця плавлених сирів, дільниця догляду за сиром, цех продукції з незбираного молока та ін.) безпосередньо задіяні у створенні доданої вартості, тобто виробництві продукції. Їхня структура диференційована за видами продукції та етапами виробництва.

Детальна розбивка на цехи та дільниці за видами продукції (сири, сухі молочні продукти, плавлені сири, незбиране молоко) є логічною та ефективною для харчового виробництва. Це дозволяє спеціалізувати обладнання та персонал під конкретні технологічні процеси, контролювати якість на кожному етапі виробництва, легше впроваджувати нові технології для кожного типу продукції.

Дільниця по догляду за сиром свідчить про увагу до якості та технологічного процесу, що є критичним для сирзаводу.

Допоміжні підрозділи (служба головного механіка, котельня, служба КВПІА, компресорний цех, ремонтно-будівельна дільниця, відділ охорони праці та ін.) обслуговують основні та адміністративні підрозділи, забезпечуючи їх безперебійну роботу.

Наявність цих підрозділів є обов'язковою та правильною для виробничого підприємства. Вони забезпечують: технічну підтримку, енергетичне забезпечення, інфраструктурну підтримку, безпеку праці. Ефективність цих підрозділів безпосередньо впливає на час простоїв та виробничі витрати.

Відокремлені підрозділи (транспортна дільниця, відділ якості, відділ матеріально-технічного постачання, виробнича лабораторія та ін.) можуть мати окреме юридичне оформлення або просто функціонально виокремлені.

Відділи збуту продукції (експортний та торговий відділи, відділ збуту) відповідає за реалізацію готової продукції. Розділення на експортний та торговий відділи, а також загальний відділ збуту свідчить про стратегічну орієнтацію на зовнішні ринки (експортний відділ). Це великий плюс для зростання; орієнтацію на різні канали збуту (торговий відділ, можливо, для внутрішнього ринку або специфічних клієнтів, та загальний відділ збуту). Така структура дозволяє більш цілеспрямовано працювати з різними сегментами ринку та адаптувати стратегії продажів.

Відділи забезпечення сировиною (приймальні пункти) пунктів є дуже сильною стороною для сирзаводу. Це забезпечує стабільність постачання сировини, контроль якості сировини на початковому етапі, зниження логістичних витрат на перевезення сирого молока, оскільки воно збирається ближче до джерел, прямий контакт з постачальниками (фермерами).

Сильними сторонами організаційної структури ТОВ «Пирятинський сирзавод» є чітка спеціалізація та функціональне розділення, глибока виробнича спеціалізація, система контролю якості, розгалужена мережа забезпечення сировиною, орієнтація на різні ринки збуту, наявність всіх необхідних допоміжних служб тощо.

Слабкими сторонами можуть стати потенційна забюрократизованість, яка часто притаманна лінійно-функціональній структурі, складність координації; дублювання функцій (потенційно); низька гнучкість до змін, навантаження на дирекцію тощо.

Ця організаційна структура є функціонально ефективною для виробничого підприємства, особливо з точки зору спеціалізації та контролю якості. Проте, для підвищення її гнучкості, оперативності та запобігання бюрократизації, слід зосередитися на посиленні горизонтальних зв'язків та оптимізації внутрішніх процесів.

ТОВ «Пирятинський сирзавод» має сертифікати відповідності міжнародним стандартам:

ISO 22000:2005. Система менеджменту безпечності харчових продуктів.

HALAL. Система сертифікації продукції.

ISO 9001:2015. Система менеджменту якості.

ТОВ «Пирятинський сирзавод» приділяє значну увагу своїй кадровій політиці, розглядаючи її як ключовий елемент ефективного управління. Пріоритети підприємства включають підтримку продуктивності колективу, забезпечення достатньої кількості кваліфікованих працівників, раціональне використання трудового потенціалу та створення належних умов праці згідно з законодавством.

Багаторічний досвід господарювання свідчить, що унікальний кадровий потенціал є однією з найважливіших конкурентних переваг ТОВ «Пирятинський сирзавод». Кадрова політика компанії відзначається своєю активністю: вона передбачає постійний моніторинг ситуаційних змін, а також розробку та коригування відповідних програм. Служба кадрів не лише діагностує поточний стан персоналу, а й здійснює прогнозування потреб у кадрах на середньо- та довгострокову перспективу.

Важливе місце в системі управління персоналом займає стимулювання працівників до навчання, при цьому навчальні відпустки оплачуються. Для преміювання працівників постійно формується фонд додаткової заробітної плати. Кожен працівник забезпечується повним комплектом робочого одягу, взуття та засобів індивідуального захисту.

Адміністрація також приділяє серйозну увагу формуванню корпоративної культури, високий рівень якої робить підприємство привабливим для працівників. Результати праці колективу, своєю чергою, сприяють формуванню позитивної репутації компанії. Одним з важливих завдань системи управління є сприяння постійному зростанню професійних компетентностей персоналу, а також розвитку їхніх навичок та вмінь.

Завдяки такій ефективній системі управління, унікальному кадровому потенціалу та сильній корпоративній культурі, ТОВ «Пирятинський сирзавод» досягнуло значних успіхів як в Україні, так і за її межами, зокрема:

Стало одним із лідерів української молочної промисловості.

Є одним із найбільших експортерів своєї продукції.

Здійснює експорт продукції до багатьох країн світу.

Важливо зазначити, що система управління ТОВ «Пирятинський сирзавод» має постійно вдосконалюватися, щоб відповідати новим викликам та можливостям.

Посилити систему управління можливо за такими напрямками: посилення міжфункціональної взаємодії в структурі організації; регулярні міжфункціональні наради; впровадження єдиної інформаційної системи; делегування повноважень; оптимізація внутрішніх процесів; стандартизація та автоматизація; розвиток компетенцій персоналу.

Висновки до другого розділу

В аналітичному розділі бакалаврської кваліфікаційної роботи проаналізовано діяльність ТОВ «Пирятинський сирзавод» як провідного підприємства в молочної промисловості України. Досліджено основні фінансово-економічні показники ефективності його господарювання в 2022-2024 роках.

Можна зауважити, що ТОВ «Пирятинський сирзавод» протягом досліджуваного періоду працювало з позитивним успіхом. За результатами 2023 та 2024 років підприємство працювало збитково, що є наслідком перевищення витрат (значне зростання фінансових витрат) над доходами досліджуваного підприємства.

Відповідно до визначених завдань в роботі також проаналізовано стан та основні тенденції показників вартості майна підприємства та джерел його формування.

Розраховано основні показники рентабельності ТОВ «Пирятинський сирзавод», а також проаналізовано фінансові показники його діяльності.

Здійснено аналіз загальної системи управління ТОВ «Пирятинський сирзавод». Завдяки ефективній системі управління, унікальному кадровому

потенціалу та сильній корпоративній культурі ТОВ «Пирятинський сирзавод» досягнуло ряд успіхів як на ринку України, так і за її межами. Водночас система менеджменту підприємства потребує удосконалення, скільки за результатами 2023 та 2024 років за результатами своєї діяльності підприємство отримало збитки.

3 ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

3.1 Розробка та обґрунтування базової стратегії розвитку ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Розробку та обґрунтування базової стратегії розвитку ТОВ «Пирятинський сирзавод» доцільно здійснити за результатами комплексного SWOT-аналізу, що дозволяє ідентифікувати сильні та слабкі сторони підприємства, а також можливості та загрози зовнішнього середовища. Він є відправною точкою для розуміння внутрішнього потенціалу та зовнішніх факторів, що впливають на діяльність заводу.

Результати проведеного SWOT-аналізу для ТОВ «Пирятинський сирзавод» зведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 - SWOT-аналіз для ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
1	2
Висока якість продукції.	Залежність від постачальників сировини.
Впізнаваність бренду та репутація на ринку.	Залежність від коливань цін на сировину (молоко).
Багаторічний досвід та традиції виробництва сирів.	Можлива зношеність частини виробничого обладнання.
Широкий асортимент сирів та молочної продукції.	Обмежена інноваційна діяльність у розробці продуктів.
Налагоджена дистрибуційна мережа по Україні.	Конкуренція з імпортною продукцією.
Доступ до сировинної бази.	Недостатня активність у сучасному цифровому маркетингу.
Наявні виробничі потужності для значних обсягів.	Висока енергоємність виробництва.
Необхідність постійних інвестицій у модернізацію.	

Продовження табл.3.1

1	2
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
Зростання попиту на якісну та натуральну молочну продукцію.	Посилення конкуренції на ринку (місцеві та імпорتنі).
Збільшення експортного потенціалу (вихід на нові ринки).	Коливання купівельної спроможності населення.
Розвиток власної роздрібної мережі або франшизи.	Зміна споживчих вподобань (наприклад, рослинні аналоги).
Диверсифікація асортименту преміум-сирами та інноваційними продуктами.	Нестабільність ринку сировини (обсяги, якість, ціни).
Інвестиції в R&D для розробки унікальних рецептур.	Зміни в законодавстві та регуляторній політиці.
Державна підтримка агропромислового комплексу.	Екологічні ризики та вимоги до виробництва.
Розширення співпраці з сегментом HoReCa.	Проблеми з кадровим забезпеченням (відтік кваліфікованих спеціалістів).
	Військовий стан в країні.

ТОВ «Пирятинський сирзавод» є одним з відомих українських виробників сирів та молочної продукції, розташований у Полтавській області. Компанія має довгу історію та впізнаваний бренд, що є однією з сильних сторін підприємства, формуючи довіру у споживачів та полегшуючи маркетинг.

Багаторічний досвід у сироварінні дозволяє підтримувати стабільну якість продукції та використовувати перевірені технології.

Виробництво різних видів сирів (тверді, напівтверді, плавлені), а також іншої молочної продукції (масло, спред) дозволяє охопити різні сегменти споживачів.

Наявність налагоджених каналів збуту (робота з великими торговельними мережами, регіональними дистриб'юторами) забезпечує доступність продукції по всій Україні.

Існуючі виробничі потужності дозволяють випускати значні обсяги продукції та потенційно збільшувати їх. Мають доступ до сировинної бази, тісно співпрацюючи з фермерськими господарствами, що забезпечує стабільність поставок якісної сировини.

Водночас слабкими сторонами підприємства є залежність від цін на сировину (молоко). Вартість сирого молока є однією з основних складових собівартості, і коливання цін на ринку сировини можуть суттєво впливати на прибутковість.

Деякі виробничі лінії застарілі, що вимагає значних інвестицій у модернізацію для підвищення ефективності та якості.

Недостатня швидкість впровадження нових технологій або розробки унікальних продуктів, що може гальмувати конкурентні переваги.

Український ринок молочної продукції відчуває тиск з боку дешевших імпорتنих аналогів, особливо після спрощення торговельних відносин з ЄС.

Недостатня активність у сучасному маркетингу (цифрові канали, робота з цільовою аудиторією), що може призвести до втрати частки ринку.

Виробництво молочної продукції є досить енергоємним, і зростання цін на енергоносії без відповідної оптимізації може негативно впливати на собівартість.

В зовнішньому середовищі господарювання можна виокремити можливості для розвитку в перспективі. Зокрема можна констатувати зростання попиту на якісну та натуральну продукцію. Споживачі все більше цінують натуральні продукти без добавок та високу якість, що створює нішу для преміальних сирів.

Відкриття нових ринків (зокрема, ЄС) для української молочної продукції створює можливості для розширення географії збуту. Розвиток власної роздрібної мережі або франшизи засобами створення фірмових магазинів може посилити прямий контакт зі споживачем та підвищити маржинальність.

Виробництво нових видів сирів (елітні сорти, сири з додаванням трав, фруктів, функціональні сири) та суміжних продуктів (йогурти, десерти) може стати можливістю для збільшення обсягів збуту, виходу на нові ринки тощо.

Інвестиції в R&D (науково-дослідні розробки) надають можливість створювати інноваційні продукти для задоволення нових потреб споживачів.

Можливі програми державної підтримки для розвитку молочного скотарства та переробки також можуть стати вирішальним фактором у

підвищенні конкурентоспроможності, модернізації та сталого розвитку ТОВ "Пирятинський сирзавод", а також інших підприємств галузі.

Посилення роботи з готелями, ресторанами, кафе, які потребують якісних сирів для своєї кухні також можуть забезпечити зростання обсягів реалізації продукції.

В зовнішньому середовищі також можна виокремити і основні загрози, які будуть впливати на ефективність господарювання ТОВ "Пирятинський сирзавод". Зокрема посилення конкуренції, що є наслідком збільшення кількості місцевих виробників, а також імпорту молочної продукції з країн ЄС та інших регіонів.

Коливання купівельної спроможності населення як наслідок економічної нестабільності може призвести до зменшення попиту на дорожчі види сирів.

Швидка зміна модних тенденцій у харчуванні (наприклад, зростання популярності рослинних альтернатив молоку) може вплинути на традиційний ринок.

Нестабільність ринку сировини породжують проблеми з якістю або обсягами поставок молока, а також суттєві коливання цін на нього.

Зміни в законодавстві та регуляторній політиці визначають нові вимоги до якості, безпеки, маркування продукції можуть вимагати додаткових інвестицій та змін у процесах.

Зростаюча увага до екологічності виробництва та утилізації відходів може спричинити додаткові витрати.

Нестача кваліфікованих кадрів (технологів, сироварів) та відтік молодих спеціалістів також можуть стати загрозою для успішного функціонування підприємства.

Виходячи з поточної ринкової ситуації та потенціалу молочної галузі в Україні, для ТОВ «Пирятинський сирзавод» доцільно обрати стратегію концентрації (зростання на існуючому ринку). Ця стратегія передбачає посилення позицій компанії в існуючому сегменті ринку сирів та молочної продукції за рахунок покращення продукції, розширення асортименту та оптимізації внутрішніх процесів.

ТОВ «Пирятинський сирзавод» вже має впізнаваний бренд, налагоджені виробничі процеси та дистрибуційну мережу. Замість ризикованих інвестицій у нові, неперевірені напрямки, ефективніше буде сфокусуватися на зміцненні цих існуючих переваг.

Ринок молочної продукції в Україні є стабільним, а споживання сирів має тенденцію до зростання, особливо в сегментах якісних та диференційованих продуктів. Це створює сприятливі умови для збільшення частки ринку.

Зосередження на існуючому бізнесі дозволяє ефективніше розподіляти фінансові, людські та виробничі ресурси, спрямовуючи їх на підвищення якості, розробку нових смаків та оптимізацію витрат.

Порівняно з диверсифікацією або експансією на абсолютно нові ринки, стратегія концентрації є менш ризикованою, оскільки компанія вже добре знайома зі своєю цільовою аудиторією та конкурентним середовищем.

Ключові напрямки реалізації стратегії концентрації є:

1. Покращення якості та розширення асортименту. Модернізація виробничих ліній для забезпечення стабільно високої якості та розширення можливостей для виробництва нових видів сирів (наприклад, сири з благородною пліснявою, напівтверді сири тривалого дозрівання, сири з додаванням трав).

2. Розробка унікальних рецептур, створюючи сири з особливими смаковими характеристиками, що виділятимуться серед конкурентів. Можливе співробітництво з міжнародними експертами в сироварінні.

3. Розширення лінійки молочної продукції, оскільки окрім сирів, можна розглянути розширення асортименту за рахунок іншої молочної продукції преміум-класу (йогурти з натуральними наповнювачами, вершки, кефір, сметана) з використанням високоякісної сировини.

4. Маркетинг та зміцнення бренду засобами позиціонування як виробника високоякісної та натуральної продукції: Акцент на використанні якісної сировини, традиційних рецептурах та сучасному контролю якості.

5. Активні рекламні кампанії (онлайн-реклама, соціальні мережі, телебачення, партнерство з фуд-блогерами) для підвищення впізнаваності бренду та формування іміджу.

6. Розробка програм лояльності для заохочення постійних клієнтів та залучення нових.

7. Участь у виставках та дегустаціях, представлення продукції на галузевих заходах для прямого контакту зі споживачами та партнерами.

8. Впровадження сучасних систем управління виробництвом (MES), що дозволить підвищити ефективність, знизити витрати та мінімізувати вплив людського фактора.

9. Оптимізація логістичних ланцюгів, розвиваючи власну або партнерську дистрибуційну мережу для забезпечення своєчасної та якісної доставки продукції до торговельних точок.

Для ТОВ «Пирятинський сирзавод», враховуючи обрану базову стратегію концентрації (зростання на існуючому ринку) з акцентом на якості, розширенні асортименту, оптимізації та підготовці до експорту, доцільно обрати помірну (збалансовану) стратегію управління капіталом.

Помірна стратегія управління капіталом дозволяє ефективно поєднувати потреби у фінансуванні зростання та модернізації з дотриманням фінансової стабільності та контролю за ризиками.

3.2 Макетування організаційної структури планово-економічного відділу ТОВ «Пирятинський сирзавод»

В напрямку усунення виявлених проблем в діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод», а також для реалізації помірної стратегії управління капіталом у планово-економічний відділ ТОВ «Пирятинський сирзавод» доцільно ввести посаду провідного фахівця з фінансового аналізу та управління інвестиціями.

Цей фахівець буде ключовою фігурою в забезпеченні ефективного

формування та використання капіталу, пошуку джерел фінансування, оцінки інвестиційних проектів та моніторингу фінансових ризиків.

Фахівець з фінансового аналізу та управління інвестиціями виконуватиме наступні ключові функції, що забезпечать ефективну реалізацію помірної стратегії управління капіталом:

1. Аналіз інвестиційних проектів. Проведення комплексного фінансового аналізу потенційних інвестиційних проектів (модернізація обладнання, розширення асортименту, енергоефективні рішення), включаючи розрахунок термінів окупності, чистої теперішньої вартості (NPV), внутрішньої норми прибутковості (IRR). Оцінка економічної доцільності нових напрямків розвитку та диверсифікації. Підготовка економічних обґрунтувань та презентацій для керівництва.

2. Управління структурою капіталу. Моніторинг поточної структури власного та позикового капіталу підприємства. Розробка пропозицій щодо оптимізації співвідношення боргу та власного капіталу з метою мінімізації вартості капіталу та забезпечення фінансової стійкості. Пошук та аналіз потенційних джерел фінансування (банківські кредити, гранти, державні програми підтримки, лізинг). Співпраця з фінансовими установами, підготовка необхідної документації для залучення фінансування.

3. Моніторинг та управління фінансовими ризиками. Виявлення, оцінка та моніторинг фінансових ризиків, пов'язаних з управлінням капіталом (процентний ризик, валютний ризик, ризик ліквідності, кредитний ризик). Розробка та впровадження заходів з мінімізації цих ризиків (наприклад, хеджування, диверсифікація джерел фінансування). Аналіз фінансових показників підприємства (ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість) та підготовка регулярних звітів.

4. Управління оборотним капіталом (у співпраці з іншими фахівцями відділу). Аналіз ефективності використання оборотного капіталу, розробка рекомендацій щодо оптимізації запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості. Прогнозування потреби в оборотному капіталі та управління

грошовими потоками.

5. Аналіз рентабельності та ефективності. Оцінка рентабельності різних видів продукції та каналів збуту. Аналіз ефективності використання інвестованого капіталу та розробка пропозицій щодо її підвищення.

Введення такої посади дозволить ТОВ «Пирятинський сирзавод» мати експертизу, необхідну для системного та професійного управління капіталом, що є критично важливим для успішної реалізації помірної стратегії розвитку та досягнення довгострокових цілей.

Для професійного виконання своїх фахових завдань фахівець з фінансового аналізу та управління інвестиціями повинен володіти відповідними компетенціями та навичками:

1. Глибокі знання фінансового аналізу. Вміння проводити всі види фінансового аналізу (горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний), аналіз грошових потоків, аналіз рентабельності, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості.

2. Розуміння бухгалтерського обліку та фінансової звітності (Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів).

3. Навички інвестиційного аналізу та оцінки проектів.

4. Знання корпоративних фінансів та управління капіталом.

5. Аналітичні та критичне мислення. Здатність аналізувати великі обсяги даних, виявляти закономірності та робити обґрунтовані висновки. Вміння ідентифікувати ключові фактори, що впливають на фінансові показники.

6. Навички роботи з програмним забезпеченням. Відмінне володіння Microsoft Excel, знання спеціалізованого програмного забезпечення для фінансового аналізу та ERP-систем (наприклад, 1C, SAP, IFS Applications – залежно від того, що використовується на підприємстві).

7. Знання ринків капіталу та фінансових інструментів. Розуміння основ функціонування банківської системи та інших фінансових ринків.

8. Навички управління ризиками. Вміння ідентифікувати, оцінювати та управляти фінансовими ризиками (процентний, валютний, кредитний, ризик

ліквідності). Знання методів хеджування.

9. Комунікативні навички та презентаційні здібності.

Такий комплекс компетенцій дозволить фахівцю не просто виконувати рутинні операції, а бути стратегічним партнером для керівництва, що формує обґрунтовані рекомендації щодо управління капіталом та інвестиціями для ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Відповідно до рекомендації щодо введення в структурі планово-економічного відділу провідного фахівця з фінансового аналізу та управління інвестиціями, проведемо макетування організаційної структури даного відділу (рис. 3.1).

Рисунок 3.1 – Змакетована організаційна структура планово-економічного відділу ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Сектор економічного планування та бюджетування відповідає за розробку оперативних планів, складання бюджетів, моніторинг виконання плану та бюджетів, підтримку управлінських рішень та оптимізацію бізнес-процесів.

Сектор економічного аналізу та прогнозування проводить комплексний аналіз фінансово-господарської діяльності, прогнозує основні економічні показники, розробляє рекомендації щодо їх покращення, досліджує ринок та забезпечує інформаційно-аналітичну підтримку усіх підрозділів.

Сектор фінансово-кредитного планування відіграє ключову роль, розробляючи фінансово-кредитну стратегію, складаючи фінансовий план, управляючи грошовими потоками, аналізуючи фінансовий ринок, оптимізуючи фінансову структуру, управляючи кредитними ризиками та підтримуючи фінансово-кредитні управлінські рішення.

3.3 Розробка рекомендацій щодо покращення результатів діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Дослідження показників ефективності господарювання ТОВ «Пирятинський сирзавод» дозволило виокремити основні проблеми в його діяльності (збитковість 2023 та 2024 рр., що є наслідком перевищення операційних і фінансових витрат доходів підприємства), що потребують розробки конкретних рішень відповідно до обраної стратегії концентрації (зростання на існуючому ринку).

Відповідно для вирішення існуючих проблем в роботі розроблено комплекс рекомендацій, які дозволять їх усунути та підвищити ефективність управління капіталом підприємства, ефективність діяльності підприємства в цілому:

1. Впровадження системи планування ресурсів підприємства ERP. Сучасний бізнес вимагає інтегрованого підходу до управління капіталом, і саме тут на допомогу приходить система планування ресурсів підприємства (ERP). Впровадження ERP-системи для ТОВ «Пирятинський сирзавод» дозволить об'єднати всі ключові бізнес-функції – від фінансів та бухгалтерії до виробництва, управління ланцюжком поставок, взаємодії з клієнтами та

управління персоналом. Це значно підвищить ефективність, продуктивність та якість прийняття рішень на підприємстві.

Перевагами ERP-системи для ТОВ «Пирятинського сирзаводу» є:

- підвищення ефективності шляхом автоматизації рутинних завдань, що значно економить час та фінансові ресурси;
- зростання продуктивності праці, оскільки співробітники отримують доступ до необхідної інформації та інструментів, що робить їх роботу ефективнішою;
- прийняття обґрунтованих рішень, оскільки аналіз даних з усіх підрозділів підприємства забезпечує точність і своєчасність управлінських рішень;
- відповідність нормативним вимогам, оскільки автоматизація завдань, пов'язаних з дотриманням регуляторних норм, спрощує їх виконання;
- покращення комунікації та співпраці засобами формування єдиної платформи для обміну інформацією сприяє злагодженій роботі команд.

Впровадження ERP-системи є стратегічним інвестуванням, що потребує ретельного планування. Основними витратами на впровадження даної пропозиції будуть:

Вартість ліцензії на програмне забезпечення близько 400 000 грн.

Вартість послуг щодо консультування впровадження та налаштування системи близько 200000 грн.

Навчання персоналу близько 120000грн.

Розробка додаткового функціоналу або інтеграція з існуючими системами близько 200000 грн.

Вартість апаратного забезпечення близько 100000грн.

Щорічна плата за технічну підтримку близько 80000 грн.

Підсумовуючи, можна зазначити, що витрати на практичну реалізацію впровадження ERP-системи складуть близько 1100000 грн, зокрема 80000 грн будуть щорічними – вартість техпідтримки.

Впровадження ERP-системи – це складний, багатоетапний процес, що вимагає значних інвестицій. Однак, за умови правильного підходу та ефективного використання, ці інвестиції можуть оптимізувати бізнес-процеси, суттєво зменшити операційні витрати у довгостроковій перспективі та значно підвищити ефективність управління підприємством ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Відповідальним за практичне впровадження ERP-системи буде керівник планово-економічного відділу. Організаційний процес впровадження даної системи займе близько 6-ти місяців. Очікується зниження витрат усіх видів ресурсів, досягнення оптимізації бізнес-процесів, підвищення продуктивності праці, підвищення ефективності використання капіталу та господарювання підприємства в цілому.

2. Оптимізація співвідношення власного та позикового капіталу. Метою практичної реалізації такої рекомендації є досягнення балансу, при якому вартість капіталу мінімальна, а фінансова стійкість залишається високою.

Дана рекомендація передбачає проведення постійного моніторингу аналізу вартості капіталу (розрахунок середньозваженої вартості капіталу (WACC) для прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень); перегляд кредитних угод (оптимізація процентних ставок та умов погашення існуючих кредитів); розгляд альтернативних джерел фінансування (залучення інвестицій, лізинг обладнання тощо); реінвестування прибутку (визначення оптимальної частки прибутку для реінвестування у розвиток підприємства).

Очікуваний ефект - зниження вартості залучення капіталу, збільшення фінансової стійкості та рентабельності підприємства

Орієнтовні витрати на практичну реалізацію даної пропозиції:

вартість послуг фінансового консультанта близько 200000 грн (для аналізу та розробки стратегії, для навчання фахівця з фінансового аналізу та управління інвестиціями);

витрати на переговори з банками/інвесторами близько 50000 грн;

вартість відповідного аналітичного програмного забезпечення для організації постійного моніторингу та аналізу показників ефективності управління капіталом близько 100000 грн/рік.

Відповідно загальні витрати на проведення оптимізації структури капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод» складуть 350 000 грн, з них 100000 грн будуть щорічними для забезпечення постійного моніторингу структури та ефективності процесів формування та використання капіталу підприємства.

Відповідальним за практичне втілення даного комплексу рекомендацій буде керівник планово-економічного відділу, функції постійного моніторингу буде покладено на фахівця з фінансового аналізу та управління інвестиціями.

Впровадження такої рекомендації займе близько 3-х місяців, реалізовуватись буде на постійній основі.

3. Контроль та оптимізація операційних витрат підприємства. За результатами проведеного дослідження ТОВ «Пирятинський сирзавод» має надмірні адміністративні, збутові або інші операційні витрати, що не входять до собівартості і зменшують прибуток підприємства. Виникає необхідність проведення детального аналізу усіх статей витрат, виявлення та мінімізація неефективних або надлишкових витрат (наприклад, оптимізація управлінського персоналу, скорочення невиробничих витрат, перегляд доцільності певних витрат, оптимізація логістичних витрат тощо).

Пропонуємо скористатись АВС-аналізом, що є потужним інструментом, який базується на принципі Парето (правило 80/20): приблизно 20% об'єктів (у нашому випадку – статей витрат) відповідають за 80% результату (загальних витрат). Застосування цього методу дозволяє класифікувати статті витрат за ступенем їхньої важливості та впливу на загальний фінансовий результат.

При проведенні АВС-аналізу всі операційні витрати ТОВ «Пирятинський сирзавод» необхідно розподілити на три основні групи:

Група А (високий пріоритет): Це близько 10-20% усіх статей витрат, які становлять 70-80% від загальної суми операційних витрат. Ці витрати є

найбільш значущими і вимагають найретельнішого контролю та найактивнішої оптимізації. Кожна зміна в цій групі матиме суттєвий вплив на прибуток.

Група В (середній пріоритет): Це приблизно 20-30% статей витрат, які становлять 15-20% від загальної суми. Ці витрати також важливі, але їхній вплив менший, ніж у групи А. Потребують регулярного, але не такого інтенсивного контролю.

Група С (низький пріоритет): Це решта 50-70% статей витрат, які становлять лише 5-10% від загальної суми. Ці витрати, як правило, невеликі за обсягом і не вимагають щоденного контролю. Їх можна оптимізувати рідше або автоматизувати їх управління.

Переваги ABC-аналізу в оптимізації витрат:

- фокус на головному, що дозволяє керівництву зосередити ресурси та зусилля на тих статтях витрат, які мають найбільший вплив на загальний фінансовий результат;
- надає чіткі дані для прийняття рішень щодо скорочення чи перерозподілу бюджетів;
- допомагає виявити неефективні або надлишкові витрати, які могли бути непоміченими раніше;
- запобігає витрачання часу та ресурсів на оптимізацію несуттєвих витрат;
- безпосередньо впливає на збільшення чистого прибутку, оскільки зниження значних витрат має прямий позитивний ефект.

Сам ABC-аналіз є переважно аналітичним інструментом і не вимагає значних прямих інвестицій. Планується, що ABC-аналіз буде зроблено власними силами і витрати на практичну реалізацію такого комплексу дій складуть близько 85000 грн (формування інформаційної бази, експлуатаційні витрати та ін.).

Відповідальним за впровадження доцільно призначити керівника планово-економічного відділу. Термін реалізації – 3 місяці.

АВС-аналіз є дуже важливим кроком, який дозволяє ТОВ «Пирятинський сирзавод» чітко визначити пріоритети в роботі над витратами та сфокусувати свої зусилля для досягнення максимального ефекту. Прогнозується зростання зменшення витрат, збільшення обсягів реалізації, а відповідно - зростання прибутку.

4. В напрямку усунення виявлених проблем, усунення проблем щодо управління капіталом підприємства та підвищення ефективності господарювання в цілому в організаційній структурі планово-економічного відділу доцільно ввести посаду фахівця з фінансового аналізу та управління інвестиціями, основними завданнями якого стане оптимізація та контроль за процесами формування та використання капіталу підприємства. Цей фахівець буде ключовою фігурою в забезпеченні ефективного формування та використання капіталу, пошуку джерел фінансування, оцінки інвестиційних проектів та моніторингу фінансових ризиків.

Впровадження пропозиції займе близько 2-х місяців. Відповідальними за практичне впровадження даної рекомендації є начальник відділу кадрів та начальник планово-економічного відділів.

Витрати на створення посади фахівця з фінансового аналізу та управління інвестиціями складуть близько 515 тис. грн, з них 365 тис. грн – це щорічні експлуатаційні витрати (заробітна плата відповідного фахівця, нарахування ЄСВ, витрати на електроенергію, амортизаційні відрахування ПК та оргтехніки, інші витрати), 150 тис. грн – це одноразові витрати (витрати на підбір кандидатури фахівця відповідної кваліфікації, придбання необхідного програмного забезпечення, організація робочого місця для фахівця тощо).

Для фахового виконання визначених посадових функцій та завдань доцільно залучити фахівця з відповідним досвідом роботи, а також організувати його робоче місце.

При підборі кандидата на посаду основними вимогами до претендента є наявність вищої освіти в галузі фінансів, бухгалтерського обліку, економіки або менеджменту. Досвід роботи у фінансовій сфері або контролінгу.

Складемо загальний план рекомендацій для досліджуваного підприємства (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Загальний план рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Найменування заходу, що пропонується	Відповідальні	Терміни виконання	Орієнтовні витрати
1	2	3	4
Впровадження системи планування ресурсів підприємства ERP	Керівник планово-економічного відділу	6 міс.	Одноразові – 1020000 грн; щорічні –80000 грн
Оптимізація співвідношення власного та позикового капіталу	Керівник планово-економічного відділу	постійно	Одноразові – 250 000грн; щорічні – 100000 грн
Контроль та оптимізація операційних витрат (ABC-аналіз)	Керівник планово-економічного відділу	постійно	Щорічні – 85000 грн
Введення посади фахівця з фінансового аналізу та управління інвестиціями	Керівник планово-економічного відділу та відділу кадрів	2 міс.	Одноразові- 150000 грн; щорічні - 365000 грн
Разом			Одноразові – 1420 000 грн; щорічні – 630000 грн

Вважаємо, що розроблені рекомендації будуть впроваджуватись підприємством з 01.01.2026 року та приносить ефект протягом трьох років. Відповідно для практичної реалізації розроблених пропозицій підприємству необхідно буде залучити такі інвестиції:

2026– 1420000 грн+630000 грн=2050000 грн;

2027 – 630000 грн;

2028 – 630000 грн.

Розрахуємо ефективність вкладених коштів у розроблені рекомендації, які приносить ефект підприємству протягом 3-х років.

Якщо рекомендації приносять ефект протягом декількох років, то необхідно визначити теперішню вартість всіх економічних ефектів $E_{\phi(\text{заг})}$, які отримає підприємство протягом всього періоду дії впроваджених рекомендацій. Для цього користуються формулою [14]:

$$E_{\phi(\text{заг})} = \sum_1^T \frac{E_{\phi i}}{(1 + \alpha)^t}, \quad (3.1)$$

де $E_{\phi i}$ – щорічна величина прогнозованого економічного ефекту, грн;

α – ставка дохідності, яка враховує середню депозитну ставку, темпи інфляції, рівень ризику тощо, у відносних одиницях, Для розрахунків можна брати ставку комерційних банків за кредитними операціями;

T – термін дії впровадженої рекомендації, тобто скільки часу впроваджена рекомендація буде давати економічний ефект, в роках;

t – час від моменту впровадження певної рекомендації до моменту отримання економічного ефекту від її впровадження, який визначається на кінець кожного року, років.

Далі, розраховують:

- норму дохідності витрат на впровадження запропонованих рекомендації – D ;

- період окупності витрат – $ПО$.

Норма дохідності D витрат на впровадження запропонованих рекомендацій розраховується за формулою [14]:

$$D = \sqrt[T]{\frac{E_{\phi \text{заг}}}{B} + 1} - 1, \quad (3.2)$$

де $E_{\phi(\text{заг})}$ – загальна величина теперішньої вартості всіх економічних ефектів від впровадження запропонованих рекомендацій, грн;

B – загальна величина витрат, на впровадження запропонованих рекомендацій, грн;

T – термін дії впровадженої рекомендації, тобто скільки часу впроваджена рекомендація буде давати економічний ефект, в роках.

Впровадження запропонованих рекомендацій вважається економічно доцільним, якщо показник $D \geq (0,2...0,33)$.

Період окупності ПО витрат на реалізацію запропонованих рекомендацій розраховується за формулою [14]:

$$ПО = \frac{B}{E_{\text{фзаг}}}. \quad (3.3)$$

Впровадження запропонованих рекомендацій вважається економічно доцільним, якщо показник $ПО \leq (3...5)$ років.

Середня ставка за депозитними операціями становить близько 10 %.

Початок розробки комплексу запропонованих рекомендацій – це 2026 рік, ефекти від їх практичного втілення підприємство буде отримувати в 2026-2028 роках.

Тоді, загальний розрахований ефект по рокам (з урахуванням прогностичних змін його величини по рокам) становитиме $E_{\text{ф1}} = 4000$ тис. грн; $E_{\text{ф2}} = 4400$ тис. грн; $E_{\text{ф3}} = 4840$ тис. грн, визначаємо $E_{\text{фзаг}}$:

$$E_{\text{фзаг}} = \frac{4000}{(1 + 0,1)^2} + \frac{4400}{(1 + 0,1)^3} + \frac{4840}{(1 + 0,1)^4} = 8494,08 \text{ тис. грн}$$

Приведена вартість усіх витрат складе:

$$B = \frac{2050,0}{(1 + 0,1)^0} + \frac{630}{(1 + 0,1)^1} + \frac{630}{(1 + 0,1)^2} = 3634 \text{ тис. грн}$$

Тоді,

$$D = \sqrt[3]{\frac{8494,08}{3634} + 1} - 1 = 0,5,$$

що перевищує мінімально необхідний рівень показника.

$ПО = 3634 / 8494,08 = 0,43$, що також задовольняє мінімальним умовам.

Отже розроблені рекомендації є економічно доцільними для впровадження на ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Водночас для реалізації розроблених пропозицій підприємству необхідно взяти кредит, оскільки протягом аналізованого періоду підприємство мало непокриті збитки.

Відповідно для реалізації першочергових заходів підприємству доцільно взяти кредит в розмірі 2050,0 тис. грн на 1 рік.

Тоді повернути підприємству необхідно буде $2050,0 \cdot (1+0,25)^1 = 2562,5$ тис. грн.

Оскільки прогнозується зростання прибутковості діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод», то підприємство зможе погасити свої зобов'язання по кредиту вчасно.

Висновки до третього розділу

В третьому розділі бакалаврської кваліфікаційної роботи було проведено SWOT-аналіз ТОВ «Пирятинський сирзавод», визначено базову та фінансові стратегії діяльності та розвитку підприємства.

Обґрунтовано, що на даному етапі розвитку ТОВ «Пирятинський сирзавод» доцільно обрати стратегію концентрації (зростання на існуючому ринку). Ця стратегія передбачає посилення позицій компанії в існуючому сегменті ринку сирів та молочної продукції за рахунок покращення продукції, розширення асортименту та оптимізації внутрішніх процесів. В якості стратегії управління капіталом варто орієнтуватись на помірну стратегію.

У відповідності проблем, які виявлено в діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод», розроблено комплекс рекомендацій, які спрямовані на вирішення існуючих проблем та поставлених цілей:

1. Впровадження системи планування ресурсів підприємства ERP.
2. Оптимізація співвідношення власного та позикового капіталу.
3. Контроль та оптимізація операційних витрат (ABC-аналіз).

4. Введення посади фахівця з фінансового аналізу та управління інвестиціями.

Відповідно до поставлених в роботі завдань проведено макетування організаційної структури планово-економічного відділу підприємства, в яку вводиться нова посада фахівця з фінансового аналізу та управління інвестиціями, основними функціями якого стануть забезпечення ефективного формування та використання капіталу, пошук джерел фінансування, оцінка інвестиційних проектів та моніторингу фінансових ризиків.

Розраховано витрати, які виникатимуть під час практичної реалізації запропонованих рекомендацій, та визначено економічний ефект від їх впровадження.

Загальна сума економічного ефекту від впровадження запропонованих рекомендацій становить 8494,08 тис. грн, а витрати на їх реалізацію 3634 тис. грн, що є позитивним результатом.

ВИСНОВКИ

В ході виконання теоретичного розділу бакалаврської кваліфікаційної роботи було проаналізовано питання удосконалення управління капіталом товариства з обмеженою відповідальністю «Пирятинський сирзавод».

Відповідно до визначеної в роботі мети було вирішено такі завдання:

1. Досліджено суть та зміст поняття капіталу в роботах вітчизняних та закордонних науковців. За результатами дослідження прийшли до висновку, що капітал підприємства є сукупністю усіх видів ресурсів (фінансових, матеріальних, нематеріальних та людських), що накопичені суб'єктом господарювання, інвестовані в його діяльність з метою генерації доходу, забезпечення сталого розвитку, зростання ринкової вартості та підвищення добробуту власників, функціонування яких нерозривно пов'язане з факторами часу, ризику та ліквідності.

2. Відповідно до поставлених в роботі завдань було вивчено питання управління капіталом підприємства за сучасних умов. Проаналізовано форми капіталу, розглянуто стадії кругообігу капіталу, виокремлено основні етапи управління капіталом тощо. Розглянуто основні характеристики, видову класифікацію, основні завдання та інструменти управління рентабельністю виробництва підприємства.

3. Проаналізовано підходи науковців до оцінювання ефективності управління капіталом підприємства. За результатами дослідження обґрунтовано вибір системи показників для оцінювання такої ефективності, що буде практично апробовано для досліджуваного підприємства в другому розділі роботи.

4. Досліджено діяльність ТОВ «Пирятинський сирзавод» як провідного підприємства в молочній промисловості України. Проаналізовано фінансово-економічні показники діяльності досліджуваного підприємства в 2022-2024 роках.

Можна зауважити, що ТОВ «Пирятинський сирзавод» протягом досліджуваного періоду працювало з позитивним успіхом. Незважаючи на позитивну динаміку чистого доходу від реалізації продукції протягом 2022-2024 років, за результатами 2023 та 2024 років підприємство працювало збитково, що є наслідком перевищення витрат над доходами досліджуваного підприємства. Проаналізовано стан та основні тенденції показників вартості майна підприємства та джерел його формування. Проаналізовано фінансові показники його діяльності.

5. Досліджено ефективність управління капіталом ТОВ «Пирятинський сирзавод» за системою показників, вибір якої обґрунтовано в роботі.

6. Досліджено систему управління ТОВ «Пирятинський сирзавод». Завдяки ефективній системі управління, унікальному кадровому потенціалу та сильній корпоративній культурі ТОВ «Пирятинський сирзавод» досягнуло ряд успіхів як на ринку України, так і за її межами. Водночас система менеджменту підприємства потребує удосконалення, скільки за результатами 2023 та 2024 років за результатами своєї діяльності підприємство отримало збитки.

7. Проведено стратегічний аналіз діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод». Проведено SWOT-аналіз ТОВ «Пирятинський сирзавод», визначено базову стратегію діяльності та розвитку підприємства. Обґрунтовано, що на даному етапі розвитку ТОВ «Пирятинський сирзавод» доцільно зорієнтувати свою діяльність на стратегію концентрації (зростання на існуючому ринку). Ця стратегія передбачає посилення позицій компанії в існуючому сегменті ринку сирів та молочної продукції за рахунок покращення продукції, розширення асортименту та оптимізації внутрішніх процесів.

8. Змакетовано організаційну структуру планово-економічного відділу підприємства, в яку вводиться нова посада фахівця з фінансового аналізу та управління інвестиціями, основними функціями якого стануть забезпечення ефективного формування та використання капіталу, пошук джерел

фінансування, оцінка інвестиційних проектів та моніторингу фінансових ризиків.

9. Розроблено комплекс заходів щодо підвищення ефективності управління капіталом та господарською діяльністю підприємства в цілому за сучасних умов.

У відповідності проблем, які виявлено в діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод», розроблено комплекс рекомендацій, які спрямовані на вирішення існуючих проблем та поставлених цілей:

1. Впровадження системи планування ресурсів підприємства ERP.
2. Оптимізація співвідношення власного та позикового капіталу.
3. Контроль та оптимізація операційних витрат (ABC-аналіз).
4. Введення посади фахівця з фінансового аналізу та управління інвестиціями.

Розраховано витрати, які виникатимуть під час практичної реалізації запропонованих рекомендацій, та визначено економічний ефект від їх впровадження.

Загальна сума економічного ефекту від впровадження запропонованих рекомендацій становить 8494,08 тис. грн, а витрати на їх реалізацію 3634 тис. грн, що є позитивним результатом.

Всі завдання, визначені в роботі, виконано.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бланк О. І., Ситник Г. В., Андрієць В. С. Управління фінансами підприємств : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.
1. Бойко О.Д. Капітал підприємства. Менеджер. 2021. № 7. С. 42-44.
2. Дмитрук В. О., Максимець Ю. В. Сутність категорії “капітал підприємства” відповідно до сучасних досліджень в цій сфері. Ефективна економіка. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7919>.
3. Золотаренко В.О. Функціонально-структурна модель управління структурою капіталу підприємства. Управління розвитком. 2011. № 1 (98). С. 147–150.
4. Іщенко Н.А. управління капіталом підприємства: теоретичні та практичні аспекти. Економіка та суспільство. 2024. Випуск # 70. 2024.
5. Квасницька Р. Управління капіталом підприємства через призму еволюції його визначення та змісту як економічної категорії. Наукові праці Донецького національного технічного університету. 2003. № 56. С. 223–229.
6. Ларіонова К., Капінос Г. Механізм управління капіталом підприємства. Modeling the development of the economic systems. 2023. № 3. С. 147–154. URL: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-9-20>
7. Левкович О. В., Максименко. П. К. Оцінка ефективності управління капіталом підприємства. Ефективна економіка. 2022. №12. <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/912/922>.
8. Лубкей Н. П. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. 2019. Т. 1. № 1. С. 38–45. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/smeu/vsi-vypusky/vypusk-1-nomer-1-2019/teoretychni-zasady-upravlinnya-kapitalom-pidpryyemstva>.

9. Пігуль Н. Г., Дехтяр Н. А., Пігуль Є. І. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. Інфраструктура ринку. 2020. Вип. 48. С. 251–256. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/48_2020_ukr/48.pdf
10. Фінансовий менеджмент: підручник / [А. М. Поддєрьогін, Н. Д. Бабяк, М. Д. Білик та ін.] ; кер. кол. авт. І наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 2-ге вид., перероб. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с.
11. Харчук С. Сучасні проблеми управління капіталом підприємства та шляхи їх вирішення. Економіка та держава. 2015. № 6. С. 110–113.
12. Югас Е. Економічна сутність та види капіталу підприємств. Науковий вісник Ужгородського університету. 2014. № 2 (43). С. 63–67.
13. Яремко І.Й. Управління капіталом підприємства: економічний і фінансовий інструментарій : монографія. Л.: Каменяр, 2009. 176 с.
14. Методичні вказівки до виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи студентами спеціальності «Менеджмент» освітньої програми «Менеджмент виробничої та комерційної діяльності» / Укладачі В. О. Козловський, О. Й. Лесько. 3-е видання переробл. і допов. Вінниця : ВНТУ, 2021. 51 с.
15. Причепа І.В., Ліснюк В. Ефективне управління капіталом як пріоритетний чинник забезпечення довгострокової стабільності підприємства. Міжнародна науково-практична конференція «Молодь в науці (2025)». URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2025/schedConf/presentations>.
16. Історія економічної думки : [навч. посіб.] / Л. Я. Корнійчук та ін. К. : «Фенікс», 1996. 416 с.
17. Грінченко В.О. теоретичні підходи до трактування поняття «капітал підприємства». Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 9. Частина 6. 2014. С.179-183.
18. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: підручник. К.: КНЕУ, 2008. 536 с.
19. Бланк А. І. Управління використанням капіталу. К. : Ніка-Центр; Ельга, 2000. 651 с.

20. Клименко С.М. Управління конкурентоспроможністю підприємства [Текст]: навч. посіб. К: КНЕУ, 2008. 520 с.
21. Югас Е.Ф., Олексик О.І. Економічна сутність та види капіталу підприємства. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. 2014 . -Випуск 2(43). с.63-67.
22. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент [Текст]: підруч. К.: ЦНЛ, 2006. 520 с
23. Квасницька Р.С. Управління цільовою структурою капіталу підприємства/Автореф. дис на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.Хмельницький, 2005. 19с.
24. Катан Л.І., Бровко Л.І., Дуброва Н.П., Бондарчук Н.В. Фінансовий менеджмент [Текст] : навч. посібник. Суми: «Довкілля», 2009. 184 с.
25. Сірко А.В. Економічна теорія. Політекономія. [Текст]: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 416 с.
26. Мацелюх Н.П., Максименко І.А.Макроекономіка [Текст]: Навч. посіб. 2-ге вид. перероб та доп. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 382 с.
27. Круш П.В., Мастюк Д.О. Еволюція теоретичних підходів визначення сутності капіталу підприємства. Економічний вісник НТУУ «КПІ». С.198-206.
28. Лубкей Н. П. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. 2019. Т. 1. № 1. С. 38–45. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/smeu/vsi-vypusky/vypusk-1-nomer-1-2019/teoretychni-zasady-upravlinnya-kapitalom-pidpryyemstva>.
29. Левкович О. В., Максименко П. К. Оцінка ефективності управління капіталом підприємства. Ефективна економіка. 2022. № 12.
30. Колесник І.В. Економіка підприємства: Підручник. Київ :Конкорд.2019. 257с.

31. Петрусенко Л.К. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Тернопіль : Економічна думка. 2020. 425с.
32. Беренда Н. І., Редзюк Т. Ю. та Ворона К. В. Управління структурою капіталу підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. С. 14-18. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/19_1_2018ua/5.pdf.
33. Мулик Т.О. Аналітичне забезпечення управління капіталом підприємств. Економічний простір № 183, 2023. С.95-103.
34. Українські виробники сиру можуть втратити внутрішній ринок через зростання дешевшого імпорту. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/1042449.html>.
35. Європейський сир захопив український ринок. URL: <https://agropolit.com/news/28542-yevropeyskiy-sir-zahopiv-ukrayinskiy-rinok>.
36. Офіційний сайт ТОВ «Пирятинський сирзавод». URL: <https://milkalliance.com.ua/company/inform/piryatinskij-sirzavod/>.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А
(обов'язковий)

ПРОТОКОЛ ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Назва роботи: Удосконалення управління капіталом товариства з обмеженою відповідальністю «Пирятинський сирзавод».

Тип роботи: бакалаврська кваліфікаційна робота

Підрозділ: кафедра економіки підприємства і виробничого менеджменту
(кафедра, факультет, навчальна група)

Коефіцієнт подібності текстових запозичень, виявлених у роботі системою StrikePlagiarism 32 %

Висновок щодо перевірки кваліфікаційної роботи (відмітити потрібне)

- ☒ Запозичення, виявлені у роботі, є законними і не містять ознак плагіату, фабрикації, фальсифікації. Роботу прийняти до захисту
- ☐ У роботі не виявлено ознак плагіату, фабрикації, фальсифікації, але надмірна кількість текстових запозичень та/або наявність типових розрахунків не дозволяють прийняти рішення про оригінальність та самостійність її виконання. Роботу направити на доопрацювання.
- ☐ У роботі виявлено ознаки плагіату та/або текстових маніпуляцій як спроб укриття плагіату, фабрикації, фальсифікації, що суперечить вимогам законодавства та нормам академічної доброчесності. Робота до захисту не приймається.

Експертна комісія:

к.е.н., доцент Причепка І. В., доц. каф. ЕПВМ
(прізвище, ініціали, посада)

к.е.н., проф. Лесько О. Й., зав. каф. ЕПВМ
(прізвище, ініціали, посада)

Особа, відповідальна за перевірку

(підпис)

(підпис)

Нікіфорова Л. О.
(прізвище, ініціали)

З висновком експертної комісії ознайомлений(-на)

Керівник

(підпис)

доцент Причепка І.В.
(прізвище, ініціали, посада)

Здобувач

(підпис)

Ліснюк В.І.
(прізвище, ініціали)

ДОДАТОК Б
(обов'язковий)

		КОДИ
		Дата 01.01.2025
Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Пирятинський сирзавод"	за ЄДРПОУ 00446865
Територія	Полтавська обл.	за КАТОТТГ UA5304009001 0096696
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ 240
Вид економічної діяльності	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	за КВЕД 10.51
Середня кількість працівників: 533		
Адреса, телефон: 37000 м. Пирятин, Сумська, 1, (05358) 2-86-57		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака		
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):		
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку		
за міжнародними стандартами фінансової звітності		v

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2024 р.
Форма №1

		Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	272	176
первісна вартість	1001	8 442	8 503
накопичена амортизація	1002	(8 170)	(8 327)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	76 889	71 157
первісна вартість	1011	339 601	353 568
знос	1012	(262 712)	(282 411)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	402
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	19 008	27 575
Усього за розділом I	1095	96 169	99 310
II. Оборотні активи			

Запаси	1100	236 952	311 085
Виробничі запаси	1101	44 895	46 541
Незавершене виробництво	1102	7 327	8 510
Готова продукція	1103	184 537	254 715
Товари	1104	193	1 319
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	167 861	171 542
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	7 880	7 696
з бюджетом	1135	10 984	13 192
у тому числі з податку на прибуток	1136	260	260
з нарахованих доходів	1140	25	21
із внутрішніх розрахунків	1145	80 025	43 658
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	129	2 059
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	122 293	44 572
Готівка	1166	43	1
Рахунки в банках	1167	122 250	44 571
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	1 576	2 342
Усього за розділом II	1195	627 725	596 167
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	723 894	695 477

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	13 350	13 350
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	2 507	2 507
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	136 994	96 084
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	152 851	111 941
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0

Інші довгострокові зобов'язання	1515	180 255	220 645
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	180 255	220 645
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	139	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	4 017	6 968
товари, роботи, послуги	1615	85 983	92 696
розрахунками з бюджетом	1620	1 632	2 195
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	1 525	1 691
розрахунками з оплати праці	1630	5 690	6 393
одержаними авансами	1635	3 647	1 961
розрахунками з учасниками	1640	3	3
із внутрішніх розрахунків	1645	270 787	230 919
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	11 330	13 051
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	6 035	7 014
Усього за розділом III	1695	390 788	362 891
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	723 894	695 477

Керівник

Бартошак Володимир Анатолійович

Головний бухгалтер

Брижаха Тетяна Борисівна

Підприємство

Товариство з обмеженою відповідальністю
"Пирятинський сирзавод"Дата
за ЄДРПОУ

КОДИ

01.01.2025

00446865

Звіт про фінансові результати

(Звіт про сукупний дохід)

за 2024 рік

Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД

1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2 010 114	1 718 306
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестрахування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 886 260)	(1 600 742)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	123 854	117 564
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	33 173	57 287
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(29 831)	(22 384)
Витрати на збут	2150	(78 197)	(77 616)
Інші операційні витрати	2180	(36 574)	(53 275)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	12 425	21 576
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	8 168	1 181
Інші доходи	2240	203	186
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0

Фінансові витрати	2250	(58 642)	(61 530)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(33)	(1)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	0	0
збиток	2295	(37 879)	(38 588)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	0	0
збиток	2355	(37 879)	(38 588)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	-7
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	-7
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	-7
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-37 879	-38 595

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1 724 846	1 488 213
Витрати на оплату праці	2505	121 125	102 205
Відрахування на соціальні заходи	2510	24 345	20 906
Амортизація	2515	29 399	30 831
Інші операційні витрати	2520	110 195	96 959
Разом	2550	2 009 910	1 739 114

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство **Товариство з обмеженою відповідальністю "Пирятинський сирзавод"** Дата (рік, місяць, число) **2024 01 01**
Територія **ПОЛТАВСЬКА** за ЄДРПОУ **00446865**
Організаційно-правова форма господарювання **Товариство з обмеженою відповідальністю** за КАТОТТГ **1**
Вид економічної діяльності **Перероблення молока, виробництво масла та сиру** за КОПФГ **240**
Середня кількість працівників **2 559** за КВЕД **10.51**
Адреса, телефон **вулиця Сумська, буд. 1, м. ПИРЯТИН, ЛУБЕНСЬКИЙ РАЙОН, ПОЛТАВСЬКА ОБЛ., 37000, 28657**
Україна

КОДИ		
2024	01	01
00446865		
UA53040090010096696		
240		
10.51		

Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на **31 грудня 2023** р.

Форма №1 Код за ДКУД **1801001**

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	983	272
первісна вартість	1001	8 385	8 442
накопичена амортизація	1002	7 402	8 170
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	85 683	76 889
первісна вартість	1011	323 315	339 601
знос	1012	237 632	262 712
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	21 059	19 008
Усього за розділом I	1095	107 725	96 169
II. Оборотні активи			
Засади	1100	207 823	236 952
виробничі запаси	1101	49 441	44 895
незавершене виробництво	1102	3 730	7 327
готова продукція	1103	154 405	184 537
товари	1104	247	193
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	156 834	167 861
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	8 006	7 880
з бюджетом	1135	4 055	10 984
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	260
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	18	25
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	110 861	80 025
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 122	129
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	113 022	122 293
готівка	1166	112	43
рахунки в банках	1167	112 910	122 250
Витрати майбутніх періодів	1170	142	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	4 130	1 576
Усього за розділом II	1195	606 013	627 725
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	713 738	723 894

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	13 350	13 350
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	7	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	2 507	2 507
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	175 949	136 994
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	191 813	152 851
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	184 595	180 255
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	184 595	180 255
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	62 336	139
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	3 141	4 017
товари, роботи, послуги	1615	70 364	85 983
розрахунками з бюджетом	1620	3 738	1 632
у тому числі з податку на прибуток	1621	2 392	-
розрахунками зі страхування	1625	1 464	1 525
розрахунками з оплати праці	1630	5 003	5 690
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	444	3 647
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	3	3
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	175 517	270 787
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	10 509	11 330
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	4 811	6 035
Усього за розділом III	1695	337 330	390 788
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	713 738	723 894

Керівник

Бартоняк Володимир Анатолійович

Головний бухгалтер

Брижаха Тетяна Борисівна

1 Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

2 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ПЕРЕВІРЕНО АУДИТОРОМ
ТОВ АК «Кроу Україна»
26.04.24 Гр /Генерал В. В./

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю "Пирятинський
сирзавод"

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2024	01	01
00446865		

(найменування)
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2023 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 718 306	1 753 605
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 600 742)	(1 526 469)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	117 564	227 136
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	57 287	80 013
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(22 384)	(20 642)
Витрати на збут	2150	(77 616)	(70 542)
Інші операційні витрати	2180	(53 275)	(55 708)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	21 576	160 257
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1 181	746
Інші доходи	2240	186	5 063
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(61 530)	(38 557)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(1)	(5 086)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	122 423
збиток	2295	(38 588)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	(8 875)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	113 548
збиток	2355	(38 588)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	(7)	(21)
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	(7)	(21)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	(7)	(21)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(38 595)	113 527

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1 488 213	1 335 940
Витрати на оплату праці	2505	102 205	86 170
Відрахування на соціальні заходи	2510	20 906	21 884
Амортизація	2515	30 831	25 989
Інші операційні витрати	2520	96 959	91 388
Разом	2550	1 739 114	1 561 371

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Бартошак Володимир Анатолійович

Головний бухгалтер

Брижаха Тетяна Борисівна

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Пиритинський сирзавод"	Дата (рік, місяць, число)	2023 01 01
Територія	ПОЛТАВСЬКА	за ЄДРПОУ	00446865
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КАТОТТГ	1 UA53040090010096696
Вид економічної діяльності	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	за КОПФГ	240
Середня кількість працівників	2 588	за КВЕД	10.51
Адреса, телефон	вулиця Сумська, буд. 1, м. ПИРЯТИН, ЛУБЕНСЬКИЙ РАЙОН, ПОЛТАВСЬКА обл., 37000, Україна		28657

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2022 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
І	2	3	4
І. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2 146	983
первісна вартість	1001	8 379	8 385
накопичена амортизація	1002	6 233	7 402
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	98 612	85 683
первісна вартість	1011	314 951	323 315
знос	1012	216 339	237 632
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиторські витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	2 687	21 059
Усього за розділом І	1095	103 445	107 725
ІІ. Оборотні активи			
Запаси	1100	263 317	207 823
виробничі запаси	1101	28 628	49 441
незавершене виробництво	1102	14 116	3 730
готова продукція	1103	220 463	154 405
товари	1104	110	247
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	100 643	156 834
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	17 227	8 006
з бюджетом	1135	6 814	4 055
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	2	18
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	92 810	110 861
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 110	1 122
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	40 871	113 022
готівка	1166	163	112
рахунки в банках	1167	40 708	112 910
Витрати майбутніх періодів	1170	93	142
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	2 545	4 130
Усього за розділом II	1195	526 432	606 013
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	629 877	713 738

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	13 350	13 350
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	28	7
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	2 507	2 507
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	62 845	175 949
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	78 730	191 813
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	102 921	184 595
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	102 921	184 595
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	83 514	62 336
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	306	3 141
товари, роботи, послуги	1615	91 004	70 364
розрахунками з бюджетом	1620	1 077	3 738
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	2 392
розрахунками зі страхування	1625	1 021	1 464
розрахунками з оплати праці	1630	3 828	5 003
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	413	444
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	3	3
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	255 896	175 517
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	7 984	10 509
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	3 180	4 811
Усього за розділом III	1695	448 226	337 330
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	629 877	713 738

Керівник

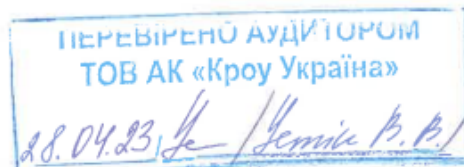
Бартошак Володимир Анатолійович

Головний бухгалтер

Брижаха Тетяна Борисівна

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

² Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство **Товариство з обмеженою відповідальністю "Пирятинський сирзавод"** Дата (рік, місяць, число) **2023 01 01**
за ЄДРПОУ **00446865**

КОДИ		
2023	01	01
00446865		

(найменування)
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за **Рік 2022** р.

Форма № 2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 753 605	1 404 740
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 526 469)	(1 340 406)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	227 136	64 334
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	80 013	25 298
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(20 642)	(18 394)
Витрати на збут	2150	(70 542)	(50 276)
Інші операційні витрати	2180	(55 708)	(34 376)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	160 257	-
збиток	2195	(-)	(13 414)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	746	2 063
Інші доходи	2240	5 063	5 031
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(38 557)	(31 010)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(5 086)	(4 927)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	122 423	-
збиток	2295	(-)	(42 257)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(8 875)	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	113 548	-
збиток	2355	(-)	(42 257)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	(21)	(21)
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	(21)	(21)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	(21)	(21)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	113 527	(42 278)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1 335 940	1 296 969
Витрати на оплату праці	2505	86 170	78 129
Відрахування на соціальні заходи	2510	21 884	18 681
Амортизація	2515	25 989	23 529
Інші операційні витрати	2520	91 388	75 576
Разом	2550	1 561 371	1 492 884

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Бартошак Володимир Анатолійович

Брижаха Тетяна Борисівна

ДОДАТОК В
(довідниковий)
Організаційна структура ТОВ «Пирятинський сирзавод»

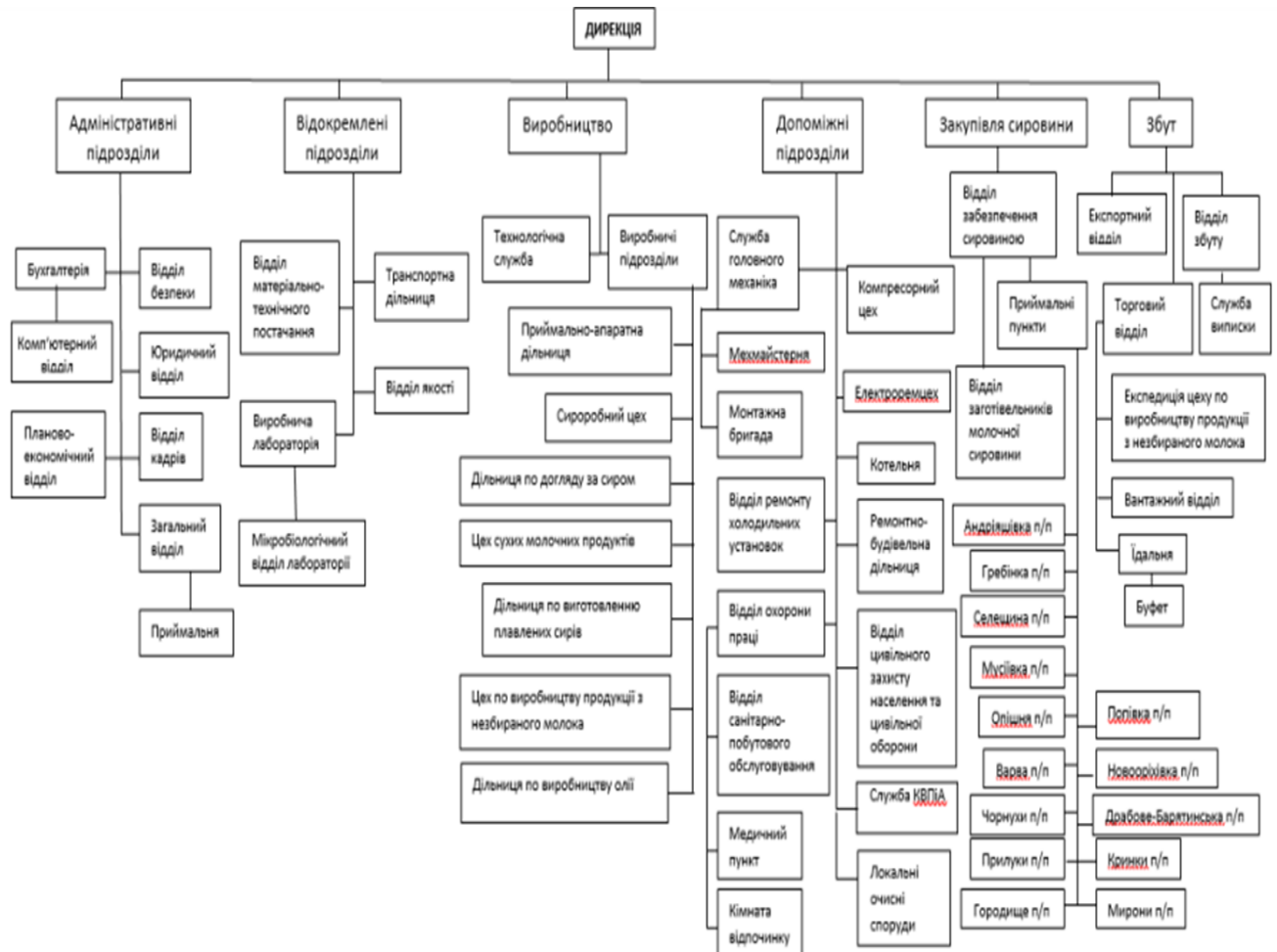

Рисунок В.1 - Організаційна структура ТОВ «Пирятинський сирзавод»

ДОДАТОК Г
(обов'язковий)

ІЛЮСТРАТИВНА ЧАСТИНА
бакалаврської кваліфікаційної роботи на тему:
**Удосконалення управління капіталом товариства з обмеженою
відповідальністю «Пирятинський сирзавод»**

Виконав: здобувач 4 курсу, групи МВКД-216
спеціальності 073 – Менеджмент
(шифр і назва спеціальності)

Ліснюк В.І.
(прізвище та ініціали)

Метою дослідження даної бакалаврської кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних, методичних і практичних засад удосконалення управління капіталом підприємства.

Об'єктом дослідження даної роботи є процеси управління капіталом підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні засади удосконалення управління капіталом ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Рисунок 1 – Підходи науковців до трактування поняття капіталу

Враховуючи результати проведеного дослідження вважаємо за доцільне трактувати поняття *капіталу* як сукупність усіх видів ресурсів (фінансових, матеріальних, нематеріальних та людських), що накопичені суб'єктом господарювання, інвестовані в його діяльність з метою генерації доходу, забезпечення сталого розвитку, зростання ринкової вартості та підвищення добробуту власників, функціонування яких нерозривно пов'язане з факторами часу, ризику та ліквідності.

Рисунок 2 – Етапи управління капіталом підприємства

Таблиця 1 – Система показників оцінювання капіталу підприємства за відповідними етапами

Показник	Джерело/Алгоритм розрахунку
1	2
Горизонтальний та вертикальний аналіз	
Показники наявності капіталу за видами	
Загальний капітал	Ф №2, р.1300
Власний капітал	Ф №2, р.1495
Зокрема	
Зареєстрований капітал	Ф №2, р.1400
Резервний капітал	Ф №2, р.1415
Нерозподілений прибуток	Ф №2, р.1420
Позиковий капітал	Ф №2, р.1595+р.1695
Короткостроковий залучений	Ф №2, р.1695
Довгостроковий залучений	Ф №2, р.1595
Основний капітал	Ф №2, р.1095
Оборотний капітал	Ф №2, р.1195
Аналізування фінансових показників	
Показники фінансової стійкості	
Коефіцієнт автономії	Власний капітал/Загальна сума капіталу
Коефіцієнт фінансування	Сума позикового капіталу/Сума власного капіталу
Коефіцієнт заборгованості	Сума залученого позикового капіталу/ Загальна сума капіталу
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	Сума власних оборотних активів/Загальна сума власного капіталу
Показники ліквідності та платоспроможності	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	(Сума грошових активів підприємства та короткострокових фінансових інвестицій підприємства)/Сума всіх поточних фінансових зобов'язань підприємства
Коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності	Сума оборотних активів підприємства / Сума всіх поточних фін. зобов'язань підприємства

Продовження табл. 1

Показники рентабельності капіталу	
Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток підприємства *100%/ Середня вартість власного капіталу
Рентабельність позикового капіталу	Чистий прибуток підприємства *100%/Середня вартість позикового капіталу
Рентабельність всього капіталу	Чистий прибуток підприємства *100%/Середня вартість капіталу
Рентабельність основного капіталу	Чистий прибуток підприємства *100%/Середня вартість основного капіталу
Рентабельність капіталу, що використовується в операційній діяльності	Чистий прибуток підприємства *100%/(Середня вартість основного капіталу + Середня вартість оборотного капіталу)
Показники оцінювання капіталовіддачі	
Коефіцієнт загальної капіталовіддачі	Обсяг виробленої (реалізована) продукції / (Середня сума використовуваного операційного основного капіталу + Середня сума використовуваного оборотного капіталу підприємства)
Коефіцієнт капіталовіддачі власного капіталу	Вироблена (реалізована) продукція / Середня сума власного капіталу підприємства
Коефіцієнт капіталовіддачі оборотного капіталу	Вироблена (реалізована) продукція в даному періоді / Середня сума використовуваного оборотного капіталу
Коефіцієнт капіталовіддачі основного капіталу	Вироблена (реалізована) продукція / Середня сума використовуваного основного капіталу

Таблиця 2 – Динаміка основних економічних та фінансових показників діяльності підприємства

Показники	Роки			Відхилення			
	2022	2023	2024	2023 від 2022 року		2024 від 2023 року	
				абсол. знач	в %	абсол. знач	в %
Чистий дохід, тис. грн	1 753 605	1 718 306	2 010 114	-35299,0	-2,01	291808,0	16,98
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	1 526 469	1 600 742	1 886 260	359791,0	23,57	285518,0	15,14
Валовий: прибуток, тис. грн	227 136	117 564	123 854	-109572	-48,24	6290,0	5,35
Чистий фінансовий результат, прибуток (непокритий збиток), тис. грн	113 548	-38 588	-37 879	-152136	-133,98	709,0	-1,84
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	588	559	533	-29,00	-4,93	-26,0	-4,65
Продуктивність праці, тис грн / чол.	2982,32	3073,89	3771,32	91,57	3,07	697,43	22,69
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	92147,50	81286,00	74023,00	-10861,5	-11,79	-7263,0	-8,94
1. Фондовіддача, грн/грн	19,03	21,14	27,16	2,11	11,08	6,02	28,46

Таблиця 3 – Горизонтальний аналіз показників капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Показники, тис. грн	Роки			Відхилення			
	2022	2023	2024	2023 від 2022 року			2024 від 2023 року
				тис. грн.	%	тис. грн.	%
Активи	671807,5	718816	709685,5	47008,50	7,00	-9130,50	-1,27
Оборотні активи	566222,5	616869	611946	50646,50	8,94	-4923,00	-0,80
Необоротні активи	105585	101947	97739,5	-3638,00	-3,45	-4207,50	-4,13
Власний капітал	135271,5	172332	132396	37060,50	27,40	-39936,0	-23,17
Поточні зобов'язання	392778	364059	376839,5	-28719,00	-7,31	12780,5	3,51
Довгострокові зобов'язання	143758	182425	200450	38667,00	26,90	18025,0	9,88

Таблиця 4 – Вертикальний аналіз капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Показник	2022		2023		2024	
	абс, тис грн	%	абс, тис грн	%	абс, тис грн	%
1	2	3	4	5	6	7
Загальний капітал	671807,5	100,00	718816,0	100,00	709685,5	100,00
Необоротний капітал	105585	15,72	101947,0	14,18	97739,5	13,77
Зокрема Основні засоби	92147,5	13,72	81286,0	11,31	74023,0	10,43
Оборотний капітал	566222,5	84,28	616869,0	85,82	611946,0	86,23
зокрема Запаси	165967,0	24,70	165967,0	23,09	165967,0	23,39
Власний капітал	135271,5	20,14	172332,0	23,97	132396,0	18,66
зокрема Зареєстрований капітал	13350,0	1,99	13350,0	1,86	13350,0	1,88
Резервний капітал	2507,0	0,37	2507,0	0,35	2507,0	0,35
Нерозподілений прибуток	238794,0	35,55	312943,0	43,54	233078,0	32,84
Позиковий капітал	536536,0	79,86	546484,0	76,03	577289,5	81,34
Зокрема Довгострокові зобов'язання	143758,0	21,40	182425,0	25,38	200450,0	28,24
Поточні зобов'язання	392778,0	58,47	364059,0	50,65	376839,5	53,1

Таблиця 5– Показники рентабельності (збитковості) капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Показники	Роки			Відхилення	
	2022	2023	2024	2023 від 2022 року	2024 від 2023 року
				абсол. знач	абсол. знач
Рентабельність (збитковість) всього капіталу підприємства	16,90	-5,37	-5,34	-22,27	0,03
Рентабельність (збитковість) основного капіталу підприємства	107,54	-37,85	-38,76	-145,39	-0,90
Рентабельність (збитковість) власного капіталу підприємства	123,22	-47,47	-51,17	-170,70	-3,70
Рентабельність позикового капіталу	21,16	-7,06	-6,56	-28,22	0,50
Рентабельність капіталу, що використовується в операційній діяльності	46,84	26,40	27,47	-20,44	1,07

Таблиця 6 – Основні показники ліквідності та платоспроможності діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Показники	Роки			Відхилення:	
	2022	2023	2024	2023 до 2022 року	2024 до 2023 року
				абс. зн	абс. зн
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,20	0,32	0,22	0,13	-0,10
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,44	1,69	1,62	0,25	-0,07

Таблиця 7 – Показники капіталовіддачі ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Показники	Роки			Відхилення	
	2022	2023	2024	2023 від 2022 року	2024 від 2023 року
				абсол. знач	абсол. знач
Коефіцієнт загальної капіталовіддачі	2,61	2,39	2,83	-0,22	0,44
Коефіцієнт капіталовіддачі власного капіталу	12,96	9,97	15,18	-2,99	5,21
Коефіцієнт капіталовіддачі оборотного капіталу	3,10	2,79	3,28	-0,31	0,50
Коефіцієнт капіталовіддачі основного капіталу	16,61	16,85	20,57	0,25	3,71

Таблиця 8 - SWOT-аналіз для ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
1	2
Висока якість продукції.	Залежність від постачальників сировини.
Впізнаваність бренду та репутація на ринку.	Залежність від коливань цін на сировину (молоко).
Багаторічний досвід та традиції виробництва сирів.	Можлива зношеність частини виробничого обладнання.
Широкий асортимент сирів та молочної продукції.	Обмежена інноваційна діяльність у розробці продуктів.
Налагоджена дистрибуційна мережа по Україні.	Конкуренція з імпортною продукцією.
Доступ до сировинної бази.	Недостатня активність у сучасному цифровому маркетингу.
Наявні виробничі потужності для значних обсягів.	Висока енергоємність виробництва.
Необхідність постійних інвестицій у модернізацію.	
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
Зростання попиту на якісну та натуральну молочну продукцію.	Посилення конкуренції на ринку (місцеві та імпортні).
Збільшення експортного потенціалу (вихід на нові ринки).	Коливання купівельної спроможності населення.
Розвиток власної роздрібною мережі або франшизи.	Зміна споживчих вподобань (наприклад, рослинні аналоги).
Диверсифікація асортименту преміум-сирами та інноваційними продуктами.	Нестабільність ринку сировини (обсяги, якість, ціни).
Інвестиції в R&D для розробки унікальних рецептур.	Зміни в законодавстві та регуляторній політиці.
Державна підтримка агропромислового комплексу.	Екологічні ризики та вимоги до виробництва.
Розширення співпраці з сегментом HoReCa.	Проблеми з кадровим забезпеченням (відтік кваліфікованих спеціалістів).
	Військовий стан в країні.

Таблиця 9 – Загальний план рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Найменування заходу, що пропонується	Відповідальні	Терміни виконання	Орієнтовні витрати
1	2	3	4
Впровадження системи планування ресурсів підприємства ERP	Керівник планово-економічного відділу	6 міс.	Одноразові – 1020000 грн; щорічні –80000 грн
Оптимізація співвідношення власного та позикового капіталу	Керівник планово-економічного відділу	постійно	Одноразові – 250 000грн; щорічні – 100000 грн
Контроль та оптимізація операційних витрат (ABC-аналіз)	Керівник планово-економічного відділу	постійно	Щорічні – 85000 грн
Введення посади фахівця з фінансового аналізу та управління інвестиціями	Керівник планово-економічного відділу та відділу кадрів	2 міс.	Одноразові- 150000 грн; щорічні -365000 грн
Разом			Одноразові – 1420 000 грн; щорічні – 630000 грн

